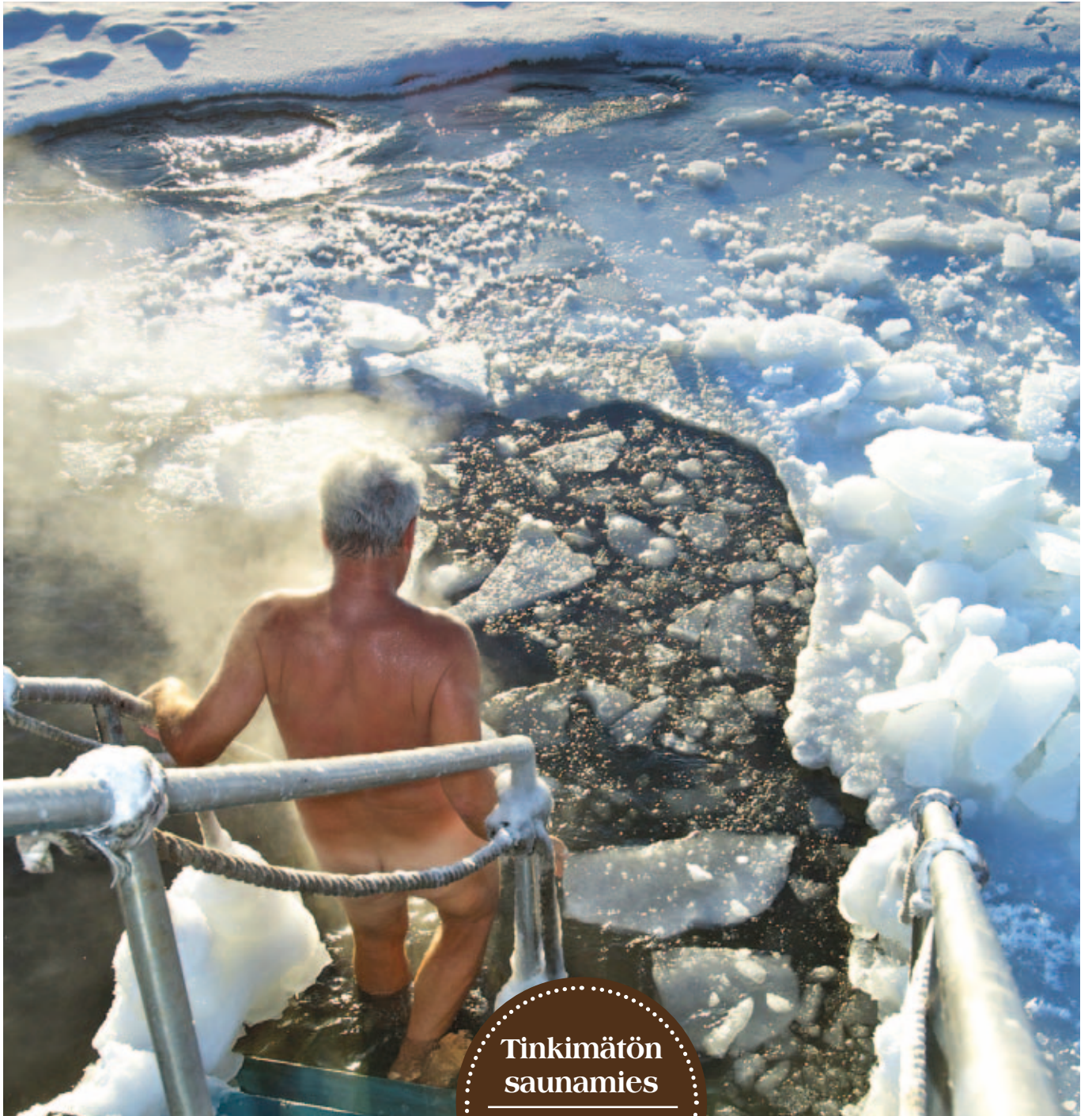

sauna

Suomen Saunaseura ry:n jäsenlehti 1/2012

Tinkimätön
saunamies

JÖRN
DONNER

JUHLAVUOSI
vahvassa vauhdissa

MILLAINEN ON
hyvä savusauna

Sähköllekin on paikkansa. Audi Q5 hybrid quattro.

Monien mielestä puukiuas voittaa sähkösaunan mennessä tullen. Harva meistä kuitenkaan haikailee häikäpönttöä autoonsa. Varsinkaan ajettuaan uutta Audi Q5 hybrid quattroa, jonka sähkömoottori ja TFSI-bensiinimoottori mahdollistavat erinomaisen suorituskyvyn hämmästyttävän pienillä päästöillä ja kulutuksella. Etenemiskyvystä pitää perinteiseen tapaan huolen quattro-neliveto. Runsaaseen vakiovarusteluun sisältyy mm. MMI Navigointi plus -järjestelmä ja 19" alumiinivanteet sekä paljon muuta. Tutustu osoitteessa audi.fi

Audi Q5 hybrid quattro alk. 72.840 €

- 5 Puheenjohtajan palsta
- 6 Jörn Donner: tinkimätön saunamies
- 11 Millainen on hyvä savusauna
- 14 Saunakuume nousee Kiinassa
- 17 Kevätkokouskutsu
- 18 Yksi meistä: Maria Kangasluoma
- 20 S. A. Brofeldtin saunatavat
- 22 Saunamatkat
- 23 ISS:n kuulumisia
- 24 Hirsimiehen sauna
- 26 Raili Vihavaisen kaudelta
- 29 Löylyjen lomassa
- 30 Lämmittäjän palsta
- 32 Löylytasku
- 34 Toiminnanjohtajan palsta
- 36 Saunaseuran sivut
- 38 Hyvät saunatavat

Sauna-lehti 66. vuosikerta | www.sauna.fi

Julkaisija:

Suomen Saunaseura ry
Vaskiniementie 10
00200 Helsinki
puh. 010 439 5600

Päätoimittaja

Leena-Kaisa Simola
Taskut Oy/Viestintä
sauna@taskut.fi
gsm 0500 80 10 40

Visuaalinen

suunnittelu ja taitto
Mainostoimisto Tasku Oy

Painatus

Printmoore Oy
Painos 4 400 kpl

Toimitusneuvosto

Ben Grass, pj
Kristian Miettinen
Heini Juhola-Noronen
Pekka Laaksonen
Timo Martikainen
Heikki Piuholta
Pekka Ritvos
Pekka Tommila

ISSN0357-6566

Sauna-lehti 2/2012

ilmestyy kesäkuussa
• toimituksellinen
aineisto 2.5. mennessä
• ilmoitusaineistot 18.5. mennessä

Tilaushinta 25 € / vuosikerta

Millainen on hyvä sauna?

Oliko hyvä sauna? Näin kysytään usein saunasta palaajalta. Kysymys ei erittele saunaa rakennuksena, lauteiden mukavuutta, löylyn pehmeyttä tai pukuhuoneen tunnelmaa. Sauna on kokonaisuus.

– Kyllä kiitos, kuuluu usein myös vastaus. Eli hyvä sauna on myös kiitoksensa ansainnut. Maalaistalossa varttuneena minulla on lapsuusmuistoja ranta- ja pihasaunasta. Saunan jälkeen käytiin aina ytimekäs keskustelu. Joko kiitettiin tai sanottiin ”terveisiä saunasta”. Kukas lähetti? Saunatonttu!

Tammikuussa saunaseuran seminaarissa virisi keskustelu siitä, miten puulajin ja klapien koko vaikuttaa löylyyn. Sihahtaako kiukaasta viineihin verraten merlot vai shiraz?

Viinien maistelussa on yksi totuus: paras viini on se, mikä omaan makuun maistuu hyvältä. Sama lienee saunassa. Hyvin erilaiset saunat ovat kiitoksensa ansainneet.

LEENA-KAISA SIMOLA
päätoimittaja

p.s. tämä on ensimmäinen Sauna-lehden numero, jonka päätoimittaja olen. Ollaan yhteisellä saunapolulla, laita viestiä sauna@taskut.fi - kerro, kysy, kommentoi, vinkkaa, korjaa ja keskustele.

Sauna, makusi ja mittojesi mukaan.

Helo Center sisustaa kotisaunasi, vaikka vihtaa vaille valmiiksi.

Ota mitat mukaan ja kerro ajatuksesi. Täysi varustelu, vai lauteet ja kiuas? Klassinen vai moderni sisustus?

Meiltä saat ideat, suunnitelman ja laskelmat, juuri toiveidesi mukaan.

helo

CENTER

VANTAA Tammisto, Niilsaksenpolku 2
TURKU Sarokas, Polttolaitoksenkatu 17
OULU K-rauta Äimärautio, Äimätie 2
LAHTI Kylpyhuone Outlet, Launeenkatu 70
L:RANTA Laatu-Sähkö, Myllymäenkatu 25
KUOPIO Kauppapaikka Herman, Leväsentie 2

LAATTAPISTE COLLECTION -myymälät:
Vantaa, Espoo, Järvenpää, Tampere, Lappeenranta,
Kouvola, Jyväskylä, Seinäjoki, Vaasa, Rovaniemi

HELO-KAUPPIAAT KAUTTA MAAN: www.helo.fi

SUNDSBERGIN RANTA

www.sundsberginranta.fi

EKE

Juhlavuosi hyvässä vauhdissa

Tämä vuosi on edennyt jo maaliskuun lopulle ja kevään merkit ovat ilmassa myös Vaskiniemessä. Meillähän on nyt menossa Saunaseuran juhlavuosi, jonka kunniaksi logoommekin on lisätty numero 75.

Saunaseurassa tehdään töitä sekä tutuin että uusin voimin. Johtokunta valitsi tammikuun kokouksessaan varapuheenjohtajakseen edelleen Heini Noronen-Juholan. Johtokunnan työnjaoksi on sovittu, että Juha Salomäki, Gina Sundgren, Kari Öhman ja Seppo Pukkila esittelevät saunarakennuksen ja saunojen kunnossapitoon liittyviä asioita ja he ovat myös kunnossapitotoimikunnassa valvomassa ja päättämässä näistä asioista johtokunnan päätösten mukaisesti. Uusi jäsen Kari Laukkarinen valmistelee talousasioita ja Timo Riskala lakiasioita sekä henkilöstön sopimusasioita. Timo Martikainen valmistelee 75-vuotisjuhlien järjestämiseen liittyviä asioita ja avustaa kotisivujen uudistamista. Historiatoimikunta vastaa juhlakirjamme valmistumisesta. Työnimeltään Sauna ja seura -kirjaahan kirjoittaa fil.tri Tuomo Särkikoski. Toimikunnan puheenjohtajana voin hyvillä mielin todeta, että kirjan kirjoittaminen on edistynyt sekä aikataulullisesti että sisällöllisesti erinomaisesti. Parhaillaan tutkimme, olisiko kirja myös kaupallinen tuote ja myytävissä kirjakaupoissa.

Johtokunnan uusi jäsen Tito Gronow nimettiin perustetun kansainvälistä toimintaa edistävän toimikunnan puheenjohtajaksi. Hänen tehtävänä on kytkeä kansainvälinen saunajärjestö ISS ja saunaosuuskunta mukaan vahvasti johtokuntatyöhön. Risto Elomaahan toimii ISS:n puheenjohtajana ja Matti Kivinen on vastannut saunaosuuskunnan vetäjän tehtävistä.

Seuramme toiminnan kannalta on tietenkin tärkeää, että toimistomme on tehokas ja palveleva. Kristian Miettinen toimii kaikkien toimikuntiemme sihteerinä ja osallistuu niiden työhön. Toimikuntamme puheenjohtajineen ovat kunnossapitotoimikunta: Juha Salomäki, tutkimus- ja kulttuuritoimikunta: Pekka Tommila, sääntötoimikunta: Timo Riskala, kansainvälinen toimikunta: Tito Gronow sekä historiatoimikunta: Ben Grass.

Työvaliokuntaa ei enää asetettu, koska johtokunta pysyy toimimaan edellä olevan työnjaon mukaan. Korostan, että johtokuntamme toimii vuosikokousten päätösten ja erityisesti sen vahvistetun talousarvion valtuuttamana. Tehostaaksemme talousasioiden hoitoa olemme muun muassa palkanneet osapäivätoimisen kirjanpitäjän Eira Korelinin toiminnanjohtajan avuksi ja hänelle siirretään myös tilitoimistomme tehtävät.

Johtokunta valitsi tammikuun kokouksessaan tämän lehden uudeksi päätoimittajaksi kokeneen lehtinaisen Leena-Kaisa Simolan. Valinnan perusteena oli hänen vahva työkokemuksensa muun muassa monien merkittävien asiakas- ja ammattilehtien vastaavana toimittajana ja hänen osaamisensa viestintäalalla. Päätönsään hän jatkaa Mainostoimisto Taskussa viestintäyksikön vetäjänä ja Taskun partnerina. Toivotamme kaikki hänelle parasta menestystä työssään. Itse uskon hänet pitkään tuntevana, ettei hän tuota

seurallamme pettymystä, vaan saamme hänen avullaan edelleen saunaviestiämme perille. Olemme asettaneet lehden sisältöä valvomaan ja kehittämään toimitusneuvoston, jonka puheenjohtajana toimii allekirjoittanut.

Haluan kiittää entistä päätoimittajaa Raili Vihavaista hyvin suoritetusta ja pitkäaikaisesta päätoimittajuudesta. Railin kirjoittamia juttuja voidaan jatkossakin lukea tämän lehden sivuilta.

Johtokunta on vahvistanut lyhennetyt hyvän saunomisen ohjeet. Tarkoitus on erityisesti perehdyttää uudet jäsenet niihin. Lisäksi päätimme ottaa käytäntöön vanhan tavan hyväksyä uusia jäseniä joka kokouksessa tietenkin ottaen huomioon sen, ettei jäsenmäärämme muodostu liian suureksi.

Seuraava vuosikokouksemme on 21.5. Microsoftin tiloissa Espoon Keilaniemessä. Tapaamisiin siellä ja erittäin hyvää kevättalven jatkoa kaikille saunasisarille ja -veljille.

Monilahjakas
poikkeusihminen ja tinkimätön
saunamies

Jörn Donnerilla eli saunaseuralaisittain Jörkalla tuntuu aina olleen tarkka vainu ja nopea käsitys asian ytimeistä. Hänellä on varma mielipide ja tyylitaju, eikä Jörkka ole häpeillyt tuoda kantaansa julki. Hänen sympatiansa ovat usein vastavirtaan pyrkivän tai ainakin omaa linjaansa noudattavan puolella. Nämä ovat luovan ihmisen tunnusmerkkejä.

Jörkka kertoo tässä jutussa omista saunakokemuksistaan. Vuosien varrela niitä on kertynyt, sillä hän saunoo noin sata kertaa vuodessa. Kaikki kokemukset eivät ole olleet pelkästään hyviä:

– Olen kokenut suomalaisten löylykisan ja se huvitti minua aivan pirusti. Asuin aika pitkään eräässä hotellissa Oslolla 80-luvun alkupuolella, koska tein silloin töitä Norjassa. Hotellin saunaan tuli kaksi suomalaista vähän juovuspäissään. Saunassa oli myös norjalaisia. Suomalaiset puhuivat keskenään, että kokeillaan nyt näitä norjalaisia. Minä en puhunut mitään, eivätkä he minua tunnistaneet.

– Lyödään löylyä oikein kunnolla ja ajetaan ne ulos, suomalaiset uhosivat. Hehän olivat juovuksissa ja silloin ei saunassa oloa kestä. Niinpä suomalaiset joutuivat ensimmäisinä lähtemään löylyhuoneesta. Jälkeenpäin sanoin heille puhtaalla suomen kiellä: ”No herrat, yrittänyttä ei laiteta, vai mitä?” He kalpenivat aika lailla. Löylykilpailut ovat aivan typerä ja nykyään onneksi paljon harvinaisempia kuin ennen.

MIKÄ ON UMPI-SUOMALAISTEN JA SUOMENRUOTSALAISTEN SAUNOMISEN ERO?

– En usko, että erot ovat enää kovin suuria. Mutta ne olivat aikoinaan jokus 1930-luvulla. Silloin oli ruotsinkielisillä alueilla vähän saunoja. Edelleenkin niitä on mahdollisesti jonkin verran vähemmän kuin suomenkielisillä alueilla. Koska minun perheeni oli täysin kaksikielinen, ei tämä jako ole meihin vaikuttanut.

– Eiväthän vanhemmat ihmiset ruotsinkielisellä alueella ole kasvaneet saunakulttuuriin, koska saunoja

JÖRN JOHAN DONNER

- syntynyt 5.2.1933
- kirjailija, reportteri, poliitikko, diplomaatti, elokuvaohjaaja, kulttuurivaikuttaja
- vietti lapsuus- ja kouluvuosiensa Hyvinkäällä Ahdenkallion kartanossa, jonka omistivat hänen isänsä, suomalaisuusaktivisti ja suomalais-ugrilaisen kansanperinteen tutkija Kai Donner ja äitinsä Greta von Bonsdorff
- puoliso Bitte Westerlund, myös Saunaseuran jäsen
- julkaisi esikoiskirjansa jo 18-vuotiaana ja ohjasi ensimmäisen lyhytelokuvansa 21-vuotiaana. Mukana perustamassa Suomen elokuva-arkistoa 24-vuotiaana, pääsi Pohjolan suurimman päivälehden Dagens Nyheterin elokuvakriitikoksi 27-vuotiaana ja palkittiin Venetsian elokuvajuhlilla parhaasta esikoisohjauksesta 30-vuotiaana
- kirjoittanut enimmäkseen ruotsiksi, mutta suurin osa teoksistaan on ilmestynyt myös suomeksi. Teoksiaan on käännetty tanskaksi, englanniksi, ranskaksi, italiaksi ja espanjaksi
- työskennellyt elokuvaohjaajana ja -tuottajana, kulttuuri- ja elokuvakriittikona sekä kolumnistina useissa eri sanoma- ja aikakauslehdissä Suomessa ja Ruotsissa
- Ruotsin Filmi-instituutin toimitusjohtaja 1970-luvulla
- kansanedustaja 1987–95, ulkoasiainneuvos 1995–98 ja Suomen pääkonsuli Los Angelesissa 1995–96, Euroopan parlamentin jäsen 1996–99
- kirjallisuuden valtionpalkinto vuosina 1971 ja 1985, Finlandia-palkinto romaanista Isä ja poika 1986, Ruotsin akatemian Suomi-palkinto 2004, Valtion taiteilijapalkinto 2008
- professorin arvonimi vuonna 2003

ei ollut, nuoremmat kylläkin. Tämä koskee enemmänkin maalaisväestöä, kaupunkiväestön erot olivat paljon pienemmät. Kesämökkeihin liittyvä saunakulttuuri on ollut samanlaista kummassakin kieliryhmässä.

ENTÄ SUOMALAISTEN JA RUOTSALAISTEN SAUNOMISEN ERO?

– Ruotsissa parhaat kylpijät ovat varmaan alkujaan suomalaisia. Siellä asuu monia suomensyntyisiä, neljännesmiljoona maahanmuuttajaakin. He ovat rakentaneet paljon saunoja. Onhan Ruotsissakin paljon saunoja muun muassa hotelleissa, mutta ne ovat kaikki sähkösaunoja, Tylöjä. Ruotsalaiset ovat pystyneet myymään sähkösaunojaan paljon paremmin kuin me.

MILLAINEN OLI LAPSUUDEN SAUNASI?

– Perheelläni oli Ahdenkallion kartano Hyvinkäällä. Se on nykyään sisarenlasten omistama. Siellä saunoiivat kaikki sekaisin, perheet ja lapset, kartanon työntekijät ja me. Oli isot vesipadat, kaksi saunahuonetta. Vils-kettä riitti. Saunoimme lauantaisin. Myöhemmin arkkitehtisiskoni piirsi perhesaunan meille lähelle asuintaloa. Se oli ahkerasti käytössä.

MISSÄ SAUNOT NYT?

– Kustavin Lypertön kesäpaikassamme minulla oli rantasauna, sileät kalliot, suoraan mereen pääsi saunasta. Ikuisuutta siinä tuli ajatelleeksi. Sauna oli aika pieni, mutta hyvä. Kotisauna on kaikkein rakkain, myönnän sen. Sinne voi kutsua ystäviä ja perhettä.

– Nykyään saunon eniten kahdessa paikassa: vuonna 1985 valmistuneessa Raaseporin Bromarvin rantasaunassamme ja Saunaseuran nelossaunassa. Muualla en juuri sauno. Bromarvissa minulla on kaksi saunaa. Jatkuvalämmitteinen puukiuas on 30 neliön rantamökissä, joka on niin lähellä rantaa kuin mahdollista. Käytän merivettä löylyvetenä. Asuintalossa on sähkösauna ja siellä otan löylyveden sata metriä syvästä porakaivosta. »

MITÄ SAUNAKOKEMUS ON SINULLE?

– Olen ollut koko elämäni kiinnostunut saunasta ja menen mielelläni saunaan. Saunon noin sata kertaa vuodessa. Edesmennyt Saunaseuran puheenjohtaja Harald Teir puhui endorfiineistä, hyrräävistä mielihyvähormoneista. Niiden avulla pystyy saavuttamaan mielenrauhaa. Saunominen on ollut miltei aina minulle miellyttävä kokemus.

– Olen huono vihdantekijä. Pannan tekeminen on vaikea paikka, mutta sen suhteen ei tarvitse olla kovin ortodoksi. Jos panta on vähän toisin tehty, se kelpaa minulle – ellei panta ole taivutettu piikkilangasta.

MITEN VIIHDYI SAUNASEURASSA?

– Oikein hyvin. Saunaseuralaiset ovat kohteliaita ja käyttäytyvät hyvin. Saunaseuran asioita ja Sauna-

taloa hoidetaan hyvin.

– Saunakeskusteluissa saa joskus mielenkiintoisia tietoja. Jos joku väittää puhuttavan liikaa, voi mennä 1-saunaan hiljentymään. Ihmisillä on mahdollisuus supista kahdestaan. Liiallinen työasioista puhumien voi häiritä.

– Ennen pyhiä voi tulla saunojia, jotka eivät usein käy Seurassa. Heillä mahdollisesti mukana olevat vieraat käyttäytyvät toisella tavalla kuin usein saunovat jäsenet. Mutta sitä ei voi kieltää.

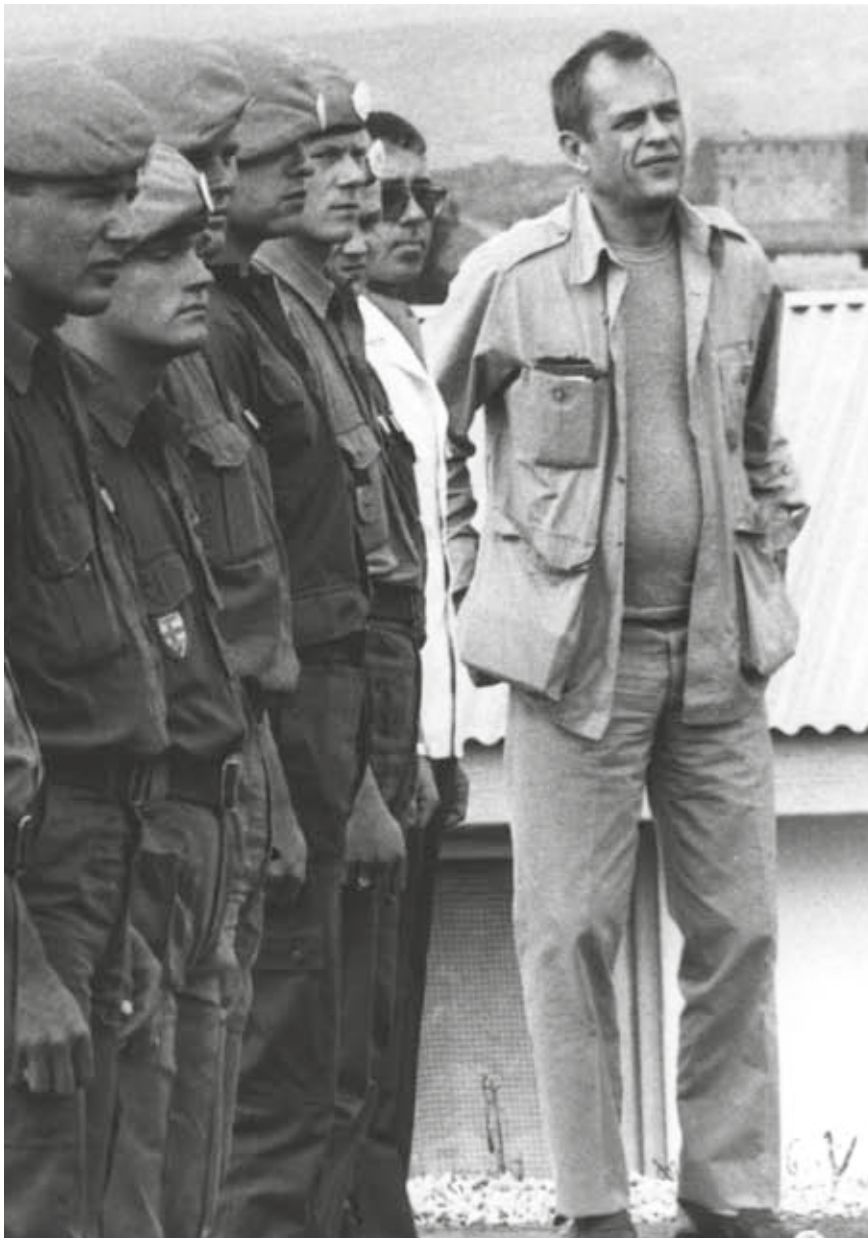
– Poliitiikkaa puhutaan lauteilla, mutta siitä ei riidellä. Asioita on hyvä selostaa, mutta ei pidä esittää liian kriittisiä näkemyksiä. Se voi pahoittaa jonkun mielen.

MIKÄ ON SEURAAVA VETOSI?

– En luultavasti liikahda paljoa työhuoneestani ennen kuin seuraava kirjani on valmis. Se on omaelämäkerrallinen ja laaja. Työnimenä on Mammutti, koska siihen tulee kymmenkertaisesti merkkejä keskikokoiseen kirjaan verrattuna.

Kirjaan tulee tuhatkunta kuvaa. Jos hyvin käy, kirja julkaistaan 5.2.2013, jolloin täytän 80 vuotta. Ken elää, se näkee.

Mammutin jälkeen en enää koskaan kirjoita tämän tyyppistä tekstiä. Dokumentit, joihin tämä kirja perustuu, annan julkisiin arkistoihin tai heitän roskiin.

Jörn Donnerin saunakokemuksiin kuuluvat myös YK-joukkojen saunat Golanilla ja Libanonissa, joissa hän vieraili toimittajan työssä.

Ainoana suomalaisena on Donner noutanut Oscarin, Fanny ja Alexander -elokuvan tuottajana. Tässä hän pokkaa palkinnon yhdessä ohjaajan, Ingmar Bergmanin puolison kanssa.

Presidentti Jimmy Carterin ja Rosalynn Carterin luona kylässä.

Jörn Donnerin muistojen saunat

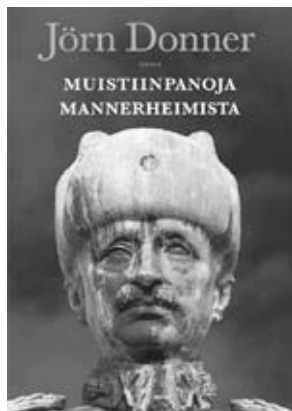
- Hongkongin Hiltonin katolla olen saunonut, suunnilleen 30. kerroksen tasolla. Sieltä oli alastomana komea katsella koko suurkaupunkia. Toimittajana ollessani olen saunonut suomalaisten YK-joukkojen saunoissa Golanilla ja Libanonissa. Siperialaisissa banjoissa kaupungeissa nimeltä Tomsk, ja Krasnojarsk.
- Hienoimpia saunoja on ilman muuta puolustusvoimien Santahaminan sauna, jota isot herratkin saavat käyttää, joskus poliitikotkin. Manuhan muun muassa piti siellä budjettiriihiä ja tapasi toimittajia. Sauna on meren rannalla, edessä aava Suomenlahti, aivan helkkarin upea maisema. Olen käynyt siellä Elisabeth Rehnin ollessa puolustusministerinä, kun hän kutsui ruotsalaisen miespuolisen kollegansa sinne. Saunoin hänen kanssaan, syötiin ja juotiin.
- Kultarannassa olen saunonut savusaunassa Maran kanssa. Hän kutsui minut muutaman kerran ja se on oikein kiva paikka, koska sehän on aivan rannassa. Koko miljöö on hieno. Sain nämä etuoikeudet, koska olin tukenut Maraa kampanjassa ja muutenkin tunnen hänet.
- Eduskunnan saunassa olen tavannut kaiken kokoisia ja -näköisiä miehiä.
- Myös Marimekon sauna Porvoon Bökersissa tulee mieleen. Olin Armi Ratian hyvä ystävä. Armin kesämökillä jouduin muutaman kerran hyysäämään Urkkia; Armi kun ei sentään uskaltanut saunaan hänen kanssaan.
- Washingtonin suurlähetystön residenssissä kävin saunomassa Jaakko Laajaman suurlähtetiläskaudella. Siellä on pieni uima-allas. Minä läksin alastomana lauteilta suoraan altaalle, ja jumalauta, mikä huuto tuli Laajamalta. Hän huusi minulle, että pitää laittaa uikkarit. Amerikkalaiset ovat niin puritaaneja, että jos joku näkee, niin siitä saa syytteen – vaikka paikka oli aivan suojattu.
- Suurlähtetiläskautenani Los Angelesin residenssissä oli sähkösauna. Siellä saunotin niitä, joille sauna kelpasi, mutta lähinnä se oli perheen käytössä. Silloin joidenkin mielestä oli jopa omituista tulla kutsutuksi saunaan. >>

Mannerheim olisi liittänyt Suomen Natoon

Donner ohjasi Mannerheim-romaanistaan TV-sarjan. Saunaseuran lauteilla tuli moni onnittelemaan ja kiittämään Jörkkää sekä dokumentin kohteen valinnasta että Donnerin otteesta asiaan. Lienevät harvassa ne, joilla on kanttia tehdä persoonallinen, kommentaari-pohjainen dokumentti Mannerheimista. Donnerilla on, kuinkas muuten.

Donner katsoo Mannerheimiin ja historiaamme nykyajan vinkkelistä omien käsityksiensä kautta. Hänen mukaansa Mannerheim olisi vaitinut Suomen liittymistä Natoon. Donner nostaa esiin tosiasian, että vaikka Mannerheimista on kirjoitettu paljon, hänen sisimmästään tiedetään vähän. Paljon joutuu päättämään ja arvaamaan. Donner päättääkin monet kohdat tyylilleen uskolliseen pohdiskeluun: ”näin on ehkä käynyt”.

Monen mielestä Donnerin dokumentti on Mannerheim-kuvauksista paras ja kattavin. Jotkut väittävät ärsyyntyneensä Mannerheimin saa-

vutusten vähättelystä. Eräät sanovat Mannerheim-dokumentin kertovan paljon Donnerista itsestään, kuten entisen radikaalin tasoittumisesta ja pyrkimyksestä Mannerheimin kaikenkattavaan kunnioittamiseen.

Mannerheim oli Jörnin isän, suomalaisuusaktivisti Kai Donnerin ystävä. Isä Donner on julkaissut elä-

mäkerran Mannerheimista (Sotamar-salkka Mannerheim, WSOY 1934). Jörnin vanhempi veli osoitti hiljattain veljesten tavatessa Jörnin työhuoneessa tuolia, jossa Mannerheimin oli tapana istua Donnereilla vieraillessaan. Pikku-Jörnin ainoa havainto Mannerheimista on kuitenkin vain verhon takaa Stockmannin hienossa parturissa, jossa marsalkalle annettiin hoitoja, tavattoman hartaan tunnelman vallitessa.

– Mannerheimista oli hieno kirjoittaa ja tehdä ohjelma. Ohjelman tekeminen vei minut aika- ja paikkamatkalle kuten Venäjälle, Ukrainaan, Portugaliin ja Sveitsiin.

– Mannerheim saunoi ja usein. Etenkin Sairilan kartanossa, jossa hän asui jatkosodan aikana, Jörn Donner toteaa. ●

Saunamuisto nuoruudesta

”Olin veljeni Joachimmin kanssa, joka on nykyisin eläkkeellä oleva geologian professori, tekemässä Itä-suomessa geologisia tutkimuksia. Matkalla jouduimme johonkin kyläpahaseen itärajan tuntumassa, Ilomantsin tai Tuupovaaran suunnalla.

Siellä vanha ukko tarjosi meille savusaunaa, jonne menimme. Sauna oli hyvin matala, piti oikein kumartua kamanan alitse. Ukko varmaan ajatteli, että nämä kaupunkilaiset eivät saunaa kestä. Se alkoi kaataa löylyvettä aivan pirusti. Tuloksena oli, että ensimmäisenä saunasta ryömi ulos se ukko.”

Mikä tekee
savusaunasta
hyvän?

”Kaikki paitsi
savusaunominen
on turhaa”

Vaikka purjehdus onkin minulle mieluinen harrastus, sovellan purjehduksesta tuttua lausahdusta mieluummin savusaunaan, koska savusauna kattaa koko elämän syntymästä kuolemaan, purjehdus vain olemisen. Savusauna sitoo meidät historiaamme, menneisiin sukupolviin ja suomalaisuuteen ja silti se on elävää elämää, fyysinen ja psyykkinen nautinto ja mielen ylennys.

Toinen savusaunani Kaijatsaassa Saimaan Yövedellä. Saunassa on paljon vaikutteita Venäjän Karjalasta (oven saranointi, pielilaudat, katon kate). Huomaa veden lämmitys saunan ulkopuolella ja kota, jossa avotakka. Sauna on tehty sahatusta haavasta ja tapitettu metallisilla vesijohtoputkilla. Sauna on sisältä neljä metriä leveä, viisi pitkä ja kolme korkea.

Kansainvälinen Savusaunaklubi on pyrkinyt selvittämään, millainen rakennus toimii parhaiten savusaunana ja olisi paloturvallinen.

Viime vuosisadan puolivälissä tapahtui Suomen savusaunakulttuurissa nopea tuhoutuminen. Uudet uloslämmitettävät ”pönttökiukaat” ja jatkuvalämmitteiset kiukaat koettiin edistyksen mittareiksi ja savusaunoja halveksittiin maalaisuuden merkkeinä nopeasti kaupungistuvassa Suomessa. Savusaunat muutettiin uudenaikaisiksi ja helpommiksi.

Arkkitehti Risto Vuolle-Apiala ehti 1983 koota Muuramen saunakylään savusaunoja eri puolilta Suomea. Hän on myös kirjoittanut useita kirjoja perinteisistä savusaunoista. Perinteiset savusaunat ovat olleet hyvin monimuotoisia jo senkin takia, että niitä ei ole aina käytetty pelkästään saunomiseen. Savusaunat Marin alueella, jossa niiden katsotaan syntyneen, puolestaan ovat hyvin samanlaisia: pieniä, matalia, ”tikuisia” ja palovaarallisia. Sama koskee Venäjän Karjalan aluetta. Näitä saunoja lämmitetään pitkään ja tuhlatan paljon polttopuuta. Lauteilla on tuskallista olla, kun tila on niin matala, ettei siinä voi olla kuin hankalasti maaten. Voisiko savusaunan rakentaa mukavammaksi ja hyvälöylyiseksi kuitenkin perinteitä kunnioittaen?

SAVUSAUNAN UUSI TULEMINEN

Uusi savusaunojen rakentamisen nousukausi alkoi noin kolmekymmentä vuotta sitten. Nyt savusaunoja on Suomessa 50 000–100 000. Uusissa savusaunoissa rakentajat

pyrkivät toteuttamaan unelmiaan: tehdään tyylikkäästi perinteisiä ja moderneja saunoja, maakuoppasaunoja, korsusaunoja, kallioon louhittuja tai savisaunoja. On kiihtävää, että rakentajat käyttävät mielikuvitustaan ja siten saavat suurimman nautinnon onnistumisestaan. Monet huimatkin ratkaisut tuntuvat toimivan, ehkä paloturvallisuudessa on suurimmat ongelmat.

Antamalla tässä joitakin hyvän savusaunan perusominaisuuksia en halua lamata rakentajien luovuutta. Ominaisuudet perustuvat ensisijaisesti omiin kokemuksiini, mutta olen hyödyntänyt myös Savusaunaklubin tutkimuksia sadoista savusaunoista niin Suomessa kuin ulkomaillakin.

Löi siitä
simaisen löylyn,
mesilöylyn
löyhäytti...

OIKEAAN KOKOON, HYVÄSTÄ MATERIAALISTA

Hyvä savusauna ei ole liian pieni eikä liian suuri. Perhesaunaksi sopivin koko on 10–25 neliötä. Omat saunani ovat 20 neliöisiä (4 x 5 m). Pinta-alaa tärkeämpi on kuutiotilavuus 30–70 kuutiota. Sekä paloturvallisuuden että löylytaskun vuoksi saunan sisäkorkeus on kolme metriä, mikä on mallassaunojen perinteinen korkeus. Saunan korkeus muodostuu istumakorkeudesta (1,5 metriä) ja kiukaan korkeudesta (1,5 metriä), jonka kivitason tulee olla jalkatason alapuolella.

Saunan korkeus voisi olla matalampi, jos kiuas upotetaan lattiatason alle. Silloin tosin kärsii saunojen turvallisuus, koska kiuassuojauksessa joudutaan käyttämään tilapäiskeiteitä.

Perinteisesti savusauna rakennetaan pyhästä puusta, haavasta. Haapa on vaikea työstettävä ja pyrkii halkeilemaan, jolloin syntyy paloherkkiä rakoja. Haapa myös ”haisee” vuo-

sia epämiellyttävälle eikä saunaan synny hyvää tuoksua. Siksi mänty on hyvä ratkaisu.

Koska savusauna on erityisen nautinnollinen talvipakka-silla, kannattaa käyttää riittävän järeitä tukkeja.

Vaikka pellava on luonnollisen tuntuinen tiiviste, niin syttymisherkkyuden vuoksi sitä ei tulisi käyttää (mieluummin rahkasammalta tai lasivillaa). Saunan yläosan tulee olla täysin ilmatiivis.

RÄPPÄNÖITÄ PARITTAIN

Räppänän tulee olla suunnilleen tulipesän pohjan kokoinen ja sijaita mahdollisimman kaukana kiukaasta noin kymmenen senttiä sisäkaton alapuolella. Saunaan ei saa tulla painetta, joka kierrättää palamattomia kaasuja kiukaan yli (leimahdusvaara!).

Räppänöitä on hyvä olla kaksi tuulen suuntavaihteluiden vuoksi.

Räppänän lisäksi voidaan tehdä lakeinen, myös siinä tulee olla kymmenen sentin reunus suoran vedon välttämiseksi. Räppänät on voitava sulkea ulkoa mahdollisen palon sammuttamiseksi.

Lauteiden jalkataso on 1,5 metriä lattiasta ja samalle korkeudelle tulee oven ylätaso, jotta saadaan hyvä löylytasku. Samalla toteutuu perinteinen kohtelias kumarrustervehdys saunaan mentäessä. Oviaukossa on hyvä olla hirren paksuinen kynnyks, jotta ilma ei vaihdu ovea avattaessa.

Paloeristeeksi sopii muun muassa viiden sentin vuorilla, joka on syytä päällystää kivilevyllä. Paloeristeen on yletyttävä puoli metriä kiukaan ohi joka puolella.

Muita saunomisen nautintoa lisääviä rakenteita ovat liikanen (kota), johon voi sijoittaa takan tai kaminan talvea varten, saunan ulkopuolella oleva pata ja nuotiopaikka, johon voi viedä hiiloksen sekä palju.

KORKEASTA PALOPESÄSTÄ PUHTAAMMAT LÖYLYT

Kiusratkaisuja on melkein yhtä monta kuin on saunoja, tosin Venäjän Karjalassa kiukaat ovat hyvin yhdyntyyppisiä.

Kansainvälisen Savusaunaklubin mittausten perusteella palopesän korkeus on keskeisin tekijä puhtaiden löylyjen aikaansaamiseksi. Parissa saunassani kiukaan tulipesän korkeus on 90 senttiä, kunnes nostin korkeuden 110 senttiin ja sain aikaiseksi erittäin puhtaasti palavan kiukaan. Palamista edesauttoivat primaari ja sekundaari hapetusaukot (Turbokiuas). Kiviä kannattavat kartiomaiset tulitiilet, jotka muodostavat reikäisen holvin. Tarkemmat muurausohjeet löytyvät kotisivulta: www.savusauna.fi.

Käytännössä olen todennut tasapohjaisen tulipesän helpoimmaksi hoitaa, mutta toki arinakin on mahdollinen. Yhtä näistä kiukaista olen lämmittänyt yli 2 500 kertaa ja ainoastaan osa kivistä on vaihdettu.

Kiviä ladotaan tarpeen mukaan. On paras aloittaa ohuella kivikerroksella ja pohtia, kuinka pitkään kestävä löylyt haluaa ja vasta sitten lisätä kiviä. Pari alinta kerrosta on hyvä olla kestäviä ja lämpölaajentumattomia keraamisia Kerkes-kiviä. Pälle ladotaan pieniä pyöristettyjä kiviä (esimerkiksi Parhaat Löylyt -kiviä). Kulmikkaat muodot heikentävät tehoa ja tuottavat kitkua.

Kiuas lämmitetään kuivilla ja hyvin pieniksi (risuiksi) pilkotoilla sekapiilla (mänty, kuusi, haapa, leppä). Tuohi tuhoaa löylyt ja nokeaa kivet, mutta tuoheton koivu käy hyvin lämmittämiseen. Löylyn bukeeta voi säädellä tuoreilla katajan oksilla ja havupuu-lehtipuu suhteella.

Edellä mainittu turbokiuas lämpiää pienellä sylillisellä puita ja lämmitys kestää noin 40 minuuttia vuoden ajasta riippuen. Kiuas saa siintyä vähintään puoli tuntia – tunnin palopeitteellä peitettyä lämmön tasaamiseksi ja kivien puhdistumiseksi.

LÖYLYÄ LUOMAAN

Savusaunan peruslämpö on matala, noin 60 astetta tai jopa alempi. Lämpö saadaan löylyä luomalla. Tärkeää on myös, että löyly ei viivy liian pitkään, vaan saadaan aikaan ihohermoja hivelevä vaihteleva kosteus. Löylyn luomiseen tarvitaan pitkävärtinen kauha.

Löylyn bukeeta voi kuvailla kuten viinin makuja. Löylyn ryhtiä on puhdas ja tasapainoinen savun tuoksu. Sen päälle tulevat esimerkiksi katajan antama pihkan tuoksu, lepän antama merlotmainen pehmeys tai männyn kitkeryys. Tuoksua on lähes rajattomasti.

Savusaunaan eivät kuulu hajusteet, saippuat tai eukalyptus eikä edes olutlöylyt (tosin itse pidän siitä ja heitän joskus salaa). Tietysti koivuvihdan tuoksu on parhaimmillaan juuri savusaunassa. Koivunlehtiä voi panna löylyveteen, joka on luonnollisesti otettu lähteestä.

SAVUSAUNAN LUMO

Ei kauneinkaan savusaunarakennus tai parhaakaan löylyt riitä selittämään savusaunan lumoa, sen ikuista viettelevyyttä, sen juhlavuutta tai pyhyttä.

Aikoinaan opittiin kirkoissa olemaan hiljaa kuten savusaunoissa. On armoston synti puhua savusaunassa, koska siellä kukin on puhdistumassa paitsi fyysisesti myös pahoista ajatuksistaan, katkeruudesta ja vihasta. Savusaunan tihentynyt pimeä hiljaisuus rauhoittaa mielen ja palauttaa yksilön äidin kohtuun, johon savusaunaa verrataan.

Savusauna on portti tavallisesta ainutlaatuiseseen, siirtymisen materiaalisesta mentaaliseen, pragmaattisesta magiseen ja maallisesta pyhään. Savusauna sitoo meidät menneisiin suomalaisiin sukupolviin, juuriimme. Savusauna on elämää tärkeämpi. ☉

• Saunaseura järjesti

tammikuun lopussa juhlavuoden ensimmäisen yhteisen tapahtuman. Vajaat sata jäsentä saapui Kino Tapiolaan katsomaan elokuvaa saunan historiasta, osallistumaan savusauna-seminaariin sekä vaihtamaan keskenään kuulumisia.

Kansainvälisen Savusaunaklubin kunniapuheenjohtaja Pentti Tuohimaan artikkeli perustuu hänen tuossa seminaarissa pitämäänsä esitelmään.

Saunakuume

nousee Kiinassa

Tangshanin kylpylässä oli altaita eri teemoilla, muun muassa teeallas.

Viime lehdessä Hilkka Heimonen kertoi Shanghaista ja Tongjin yliopiston kampuksella, Aalto-Tongji Design Factoryn yhteydessä sijaitsevista saunoista. Toinen saunoista on Harvian sähkökiukaalla varustettu sisäsauna ja toinen on Design Factoryn katolla sijaitseva, Harvian jatkuvalämmitteisellä puukiukaalla varustettu sauna.

Kattosauna lienee ensimmäinen puulämmitteinen sauna Shanghaissa ja sopii siksi hyvin Sino-Finnish Sauna Clubin tyyssijaksi. Sino-Finnish Centre on Tongjin yliopiston ja Aalto-yliopiston vuonna 2010 perustama kansainvälinen yhteistyöfoorumi. Saunaseura perustettiin marraskuussa ja ensimmäisen kerran saunottiin virallisesti 25.11. arvovaltaisen yleisön osallistuessa avajaisiin. Tilaisuudessa saunottiin sekä sähkösaunassa että päivän hämmästyttä myös kattosaunassa, josta pääsee vilvoittelemaan katolla olevalle terassille. Sinne oli hankittu sopivasti puutarhatuoleja ja ruohomatto alustaksi. Saunojat eli jäseneksi kutsutut saivat kunniakirjan sekä jaloviinaryypyn puisesta saunakauhasta.

Saunamajurina toimi menestyksellisesti Matti Hämäläinen, joka on myös vastannut muun muassa saunojen rakentamisesta ja kiukaiden asentamisesta. Suomalainen Harvia valmistaa sähkökiukaita Kiinassa, mutta puukiukaat tulevat Suomesta kiuaskivineen. Kiviä on tosin tarkoitus hankkia jatkossa paikallisesti, sillä lentorahti nostaa kivien hinnan kohtuuttomaksi. Uskon, että Sino Finnish Sauna Club tulee aikanaan olemaan tärkeä linkki, kun yhteyksiä Kiinaan luodaan. Seuraavat vieraat ovatkin varmasti jo kiinalaisia.

Helsingin Design Capital -vuoteen liittyen Shanghaissa järjestetään loppusyksystä Radical Design Week, jonka ohjelmaan yritetään ujuttaa sauna mukaan. Ongelmana on löytää sopiva suomalainen kokonaistoimittaja, jonka saunaa olisi saatavissa kaupallisena tuotteena, kun kiinalaiset innostuvat. Varakas kiinalainen asiakas kun haluaa kokonaistoimituksen, jossa on jopa pyyhkeet mukana.

KONGRESSISTA TIETOA ALAN TEOLLISUUDESTA

Kiinan Keskuskauppakamarin yhteydessä toimivan Sauna ja Spa -osaston johtaja Mr. Liu Nanzheng kutsui minut esitelmöimään saunasta Nanjingin Tangshanin kylpylässä marraskuussa pidettyyn saunakongressiin. Tilaisuuden yhteydessä pidettiin myös East Asia Spa and Sauna Associationin, EASSA:n, vuotuinen tapaaminen ja virallinen vuosikokous.

Paikalla oli noin 400 kiinalaisen lisäksi parikymmentä vierasta Japanista, Koreasta, Mongoliasta ja Thaimaasta. Ulkomaiset vieraat saattoivat tutustua ennen kokousta alueen parhaisiin kylpylöihin, ja tuota mahdollisuutta minäkin käytin hyväkseni kolmen päivän ajan.

Tangshan on eräs Kiinan parhaimpia kuumalähdealueita, jonka veden mineraaleilla on todettu olevan terveellisiä vaikutuksia kylpijiin. Nanjing–Shanghai-moottoritien varrella se on helposti saavutettavissa ja Nanjingin rautatieasemalta sekä lentokentältä on sinne suora bussiyhteys. Alueella on useita toinen toistaan hienompia hotelleja

Avajaisiksi kunkin osanottajamaan edustaja sai vesimaljan ja vesi kaadettiin yhteen suureen maljaan symboloimaan yhteistyötä.

kylpylöineen, ja uusia on rakenteilla runsaasti. Kongressin ohjelmassa oli myös muutaman isohkon kylpyläinvestoinnin aloitussjuhla, mikä on Kiinassa aina tärkeä tapahtuma.

Virallisessa ohjelmassa sekä kiinalaiset että ulkomaiset vieraat kertoivat kunkin maan nykytilanteesta ja tulevaisuuden näkymistä. Kiinalaiset olivat jopa laadittaneet laajahkoja tilastotietoja kylpylä- ja saunateollisuuden volyymista, työllistämisvaikutuksista ja kehityksestä. Vuonna 2009 kasvua oli liki kymmenen prosenttia, mutta vuonna 2010 kasvu jäi olemattomaksi. Vuoden 2011 luvuista oli vain ennusteita, jotka olettivat teollisuuden kasvaneen noin viisi prosenttia. Tälle vuodelle ennuuste on yli kymmenen prosenttia.

Noin 1,5 miljoonaa ihmistä työllistyy Kiinassa erilaisissa kylpylä- ja saunailaitoksissa. Se onkin yksi syy siihen, että elinkeinon edustus on ministeritasosta seuraavana keskushallinnossa.

MONGOLIASSA VANHAA SAUNAKULTTUURIA

Mongoliassa ala kasvaa selvästi samaan tapaan kuin Mongolian kansantulokin. Maassa olisi hyvää tilaa vaikkapa suomalaisille saunayrittäjille, mutta toistaiseksi saunat on Mongoliassa rakennettu joko itse tai tuotu lähinaapureista. Mongoliastahan löytyy vanhaa saunakulttuuria ja muun muassa mongolialainen liekkisauna on lähellä suomalaista savusaunaa ainakin löylyltään ja savu-aromiltaan. Alkuperäinen paimentolaisten jurtasauna on oikeastaan lähellä maakuoppasaunaa ja kulki paimentolaisten mukana paikasta toiseen. Moderni jurtasauna on sen sijaan kiinteä. Puulämmitteisenä jurtasaunassa pitäisi olla hyvät löylyt. Asian toteamiseksi jurtasauna kuuluu tulevaan saunamatka-ohjelmaani. >>

Kiinalainen sähkökuuas ilman kiviä.

Kiinalaisia puisia sauna-astioita

Tangshanin kylpylässä on useita jatkuvalämmitteisiä sähkösaunoja, joiden kiukaat ovat joko kiinalaisia tai tuotu Filippiineiltä. Saunoja käytetään ahkerasti, mutta saunojen lämpötila on suomalaiselle liian alhainen, usein vain noin 50 astetta. Itse termostaattia säätämällä sain lämpötilan jopa lähelle 80 astetta, mutta se tyhjensi saunan kiinalaisista. Löylyn heitto saunoissa oli sallittua. Saunat ja myös kuumat lähteet ovat yhteisiä miehille ja naisille, mikä edellyttää uimapuvun käyttöä.

Kokeilemassani kylpylässä on liki 60 erilaista kylpyallasta, joissa kaikissa on jokin erityinen teema. Minua miellytti eniten teeallas, jonne vesi tuli suuresta savisesta teekannusta. Altaassa uiskenteli suuri teepussi, josta vesi sai lievän teearomin. Veden lämpötila oli noin 40 astetta.

Kymmenen allasta oli nimitetty erilaisten kukkien mukaan ja niissä oli aromin antajana kukkia sisältäviä pusseja. Lämpötila oli hieman alhaisempi, noin 36 - 38 astetta.

Suomalaisen saunan vieressä oli kolme allasta, joissa yhdessä vesi oli erityisen kuumaa, noin 42 astetta. Altaassa oli mukava istua keskiyöllä täyden kuun alla, kun ulkoilman lämpötila laski lähelle nollaa.

Tilaisuuden yhteydessä oli myös alan tuotteisiin liittyvä näyttely. Paikalla oli runsaasti erilaisia saunatekstiilejä ja pesuaineita, mutta myös muun muassa puukiuluja ja saaveja, jotka oli viimeistelty erittäin hyvin. Kiinnostusta herätti myös muutaman huoneistosaunan, oikeammin hikikopin,

korkeatasoinen puutyö. Valmistaja kertoi käyttävänsä vain kanadalaista seetriä, koska kiinalainen asiakas haluaa luksusta.

Saunojen ohjausjärjestelmät näyttivät monipuolisilta. Ne sisälsivät runsaasti saunan ohjaamiseen kuuluvaa elektroniikkaa, kuten video- ja audiolaitteiden ohjauksen.

MYYN TIIN KOKO SAUNAKONSEPTI

On aivan ilmeistä, että Kiinassa on aukeamassa iso saunamarkkina kiinalaisille ja ulkomaisille toimittajille. Kiinalaisille on kuitenkin myytävä koko saunakonsepti ja sellaiseen esimerkiksi suomalaiset eivät ole vielä lähteneet. Pelkkien komponenttien toimittaminen ei ole kilpailukykyistä varsinkaan Euroopasta käsin. Pikemmin on tapahtumassa toisin päin eli kiinalaiset tuotteet ovat vyörymässä maailmanmarkkinoille. Ensimmäisiä tuotteita on jo näkynyt filippiiniläisten vanavedessä. Filippiiniläisiä kiukaitahan on tullut jo Suomeenkin.

Kiinalaiselle asiakkaalle sauna on mielenkiintoinen kokemus. Vanha kylpemiskulttuuri tekee saunaan menon ja alastomuuden luonnolliseksi. Kylpyläkulttuuri sopii hyvin rikastuvan keskiluokan harrastuksiin. Wellness on päivän sana Kiinassakin. Toivottavasti suomalaiset alan toimijat osaavat ottaa osansa tuosta suuresta markkinasta. ○

Kokouskutsu

Suomen Saunaseura ry:n kevätkokous

Aika Maanantai 21.5.2012 klo 17:00
Paikka Microsoft Oy, Keilaranta 7,
02150 Espoo

Saapumisohjeet

<http://www.microsoft.com/finland/yhteystiedot/tietoa vierailijoille.html>

Ohjelma

klo 16:30 Ilmoittautuminen
klo 17:00 Avaus ja Microsoft Oy:n
puheenvuoro, johtaja
Petteri Ormio
Klo 17:15 Seuran jäsenistöstä ja
toiminnasta tilastojen valossa,
tj. Kristian Miettinen
Klo 17:30 Suomen Saunaseuran
kevätkokous

Kevätkokouksessa käsiteltävät sääntöjen 11 §:n mukaiset asiat

1. Kokouksen avaus
2. Kokouksen puheenjohtajan, sihteerin,
kahden pöytäkirjantarkastajan ja
kahden ääntenlaskijan valitseminen
3. Kokouksen laillisuuden toteaminen
4. Kokouksen esityslistan hyväksyminen
työjärjestykseksi
5. Tilinpäätöksen 31.12.2011
käsitteleminen
- toimintakertomus
- tuloslaskelma ja tase
6. Tilintarkastuskertomuksen
esittäminen
7. Tilinpäätöksen vahvistaminen
8. Vastuuvapauden päättäminen
johtokunnalle ja toiminnan-
johtajalle
9. Nimitysvaliokunnan valinta
10. Kunniajäsenen valinta
11. Muut johtokunnan esittämät asiat tai
Seuran jäsenten johtokunnalle vähintään
10 päivää ennen kokousta jättämät
esitykset, joista kevätkokoukselle on
esitettävä johtokunnan lausunto.
12. Kokouksen päättäminen

**Ilmoittautuminen kokoukseen 10.5.2012
klo 15 mennessä. Saunatalon kassatiskillä
olevaan listaan tai toimistoon, tj@sauna.fi,
tai puh. 010 439 5600 arkisin klo 11–15.**

Wir leben Autos.

one:lo

FINGRID www.fingrid.fi

**Fingrid välittää.
Varmasti.**

**NUMERO, JOSTA
TAVOITAT SUOMALAISET.**

Hintatiedot numerosta 0800 11 02 02 02 tai www.fonecta.com

020202
Fonecta

Oma, pieni kulttuuriteko

Näin kuvailee Maria Kangasluoma liittymistään Saunaseuraan.
Vaskiniemen saunat ovat hänen mielestään lähes täydelliset. Siis ”lähes”?

– Kävisin mielelläni useammin saunassa, jos vain ehtisin. Tietysti asiaa auttaisi, jos Saunaseurassa olisi enemmän naisten vuoroja, edes yksi lisää viikossa, ja saunat sijaitsisivat Itä-Helsingissä, vaikkapa Tammisalossa, Maria heittää iloisesti nauraan ja viittaa samalla nykyiseen asuinpaikkaansa.

Marian lapsuuden koti oli Etelä-Pohjanmaalla.

– Maalla asuttiin, illat olivat pimeitä, naapurit kaukana, ei kavereita eikä muitakaan nykyajan virikkeitä kuten tietokoneita ja tv-pelejä. Sauna oli oikeasti yksi viikon kohokohdista, Maria sanoo.

Lauantaisaunan jälkeen maistuivat mumman leipomat sämpylät ja pullapitkot ja itse tehty marjamehu.

NAISTEN KESKEN

Saunaseuran jäseneksi Maria liittyi ystävänsä Timo Riskalan suosituksesta.

– Timo aina kehui Saunaseuraa. Minä oikein ihmettelin, miten nyt saunominen voi olla noin pyhää, että sen edelle ei mene mikään. Ja miksi se pitää oikein aikatauluttaa?

Timo sai kuitenkin uteliaisuuden heräämään. Maria ymmärsi asian täysin Vaskiniemeen päästyään.

– Tämä on aivan oma maailmansa, jossa arki ja kiire unohtuvat. Saunaseuran ja talon pitkä historia antavat paikalle ainutlaatuisen leimansa. Kaikki seuran työntekijät ja luot-

tamushenkilöt ovat omistautuneet sauna-asialle tosissaan ja sydämestään arvostavat sitä. Täällä tuntee itsensä aina tervetulleeksi Maria kiittelee.

Marialle ovat jo kehkeytyneet omat Vaskiniemen rutiininsa. Saunoista ovat valikoituneet suosikit, mikään keli ei voi estää meressä käyntiä ja saunan jälkeen on ihan pakko saada maukas ja rasvaa tihkuva täytetty ohukainen.

– Maikki Lamberg on Saunaseuralle aarre. Kahvilan tarjottavat ovat todella herkullisia ja valikoimaa riittää, Maria toteaa.

– Saunan lauteilla kaikki ovat kuin vanhoja tuttuja, vaikka emme toisemme nimiä tietäisikään. Puhutaan, mutta ei liikaa – rauhassakin saa olla, jos haluaa. On mukavaa olla myös välillä vain naisten kesken. Silloin voi keskittyä naisena olemiseen ilman häiriötekijöitä, Maria sanoo ja räväyttää taas iloisen naurun.

SOPIVASTI UUDISTAEN

Maria sanoo Saunaseuran jäsenyyden täyttäneen hänen odotuksensa.

– Vaskiniemi on juuri niin kiehtova paikka kuin odotinkin. Pitäisi ehtiä käymään useammin. Päivät vain ovat usein muutenkin niin täynnä.

Mutta sen Maria on huomannut, että vaikka kuinka viime tingassa tulisi, Saunatalossa löytyä riittää viimeiseen heittoon.

– Toisenlaisiakin kokemuksia olen

muualta saanut.

Onko mikään hämmästyttänyt?

– Kyllä! Viime kesänä tehty remontti hämmästytti minua aidosti. Miten paljon olikaan saatu aikaan!

Maria tietää, mistä puhuu, sillä hän toimii vapaa-ajallaan taloyhtiön isännöitsijänä. Remonttien teettäminen on tuttua puuhaa.

– Saunaseuran tiloja pitää kuitenkin uudistaa varovasti ja historiaa kunnioittaen. Sillä lailla sopivasti, että vanhaa patinaakin säilyy.

ARVOSTUSTA IKÄÄN KATSOMATTA

Maria perustelee ”kulttuuritekoaan” myös sillä, että Saunaseuraa sekä sen jäsenyyttä arvostetaan.

– Tuntuu oikeasti hyvältä sanoa olevansa Saunaseuran jäsen.

Sauna kilpailee Marian ajankäytös-sä monen muun harrastuksen kanssa. Listalla ovat niin kuntoliikunta, teatteri, elokuvat, ystävät, musiikki – kuin työkkin. Oman aikansa saavat tietysti Marian kaksi lasta. Vaskisaa-ren naistenvuorolla on ollut mukana myös 8-vuotias Venla.

– Venla on jopa innostuneempi ja ylpämpi Saunaseurasta kuin äitinsä. Ensimmäisen saunomiskerran jälkeen Venla oli rinta rottingilla pitkään, kun häntä oli puhuteltu ”pienenä saunaseuralaisena”. Lapselle tuollaiset pienet tunnustukset ovat valtavan tärkeitä. ○

– Saunaseuran jäsenyys on antanut minulle paljon hyviä kokemuksia, kuten odotinkin, Maria Kangasluoma sanoo.

SAUNASISAR MARIA KANGASLUOMA

- Kiinteistöalan Kustannus Oy:n kustannusjohtaja
- Oik.kand, fil.maist
- Syntynyt 1968 Lapualla, asuu Helsingin Tammisalossa
- Kaksi lasta
- Saunaseuran jäsen vuodesta 2009
- Harrastaa urheilua ja kulttuuria
- ”Avannossa rentoutuu”

VAIN APTEEKISTA

Luttaa kuivaa ihoa voimaan paremmin

Ceralan-keramidivoide suojaa ja kosteuttaa
kaikenikäisten kuivaa ja herkkää ihoa.

Se sopii hyvin atoopikoille ja psoriaatikoille

– Ceralan on myös oiva apu esimerkiksi
pesuaineen ärsyttämälle iholle. Ihon omia rakennusaineita,
keramideja, sisältävä perusvoide sopii niin
vartalolle, kasvoille kuin herkille ihoalueille.

Ceralan®
KERAMIDIVOIDE
ceralan.fi
perusvoide.fi

Pakkaukset 30 g, 100 g ja 400 g. Suurin pakkaus SV-peruskorvattava reseptillä. Hajusteeton.
Lisätietoja asiantuntijalta apteekistasi, itsehoitoapteekki.fi
tai numerosta 010 426 2928 ark. klo 8–16.

ORION
PHARMA
Hyvinvointia rakentamassa

Miten saunottelen

Prof. S. A. Brofeldtin vastaus vuodelta 1945
”Suomalaisen saunan ystävien kyselyyn”

Saunominen
kestää 1 ½–2 t

Välttää syömästä
n. 5 t ennen
saunaa

Ikä 48v., reumaattinen, muuten terve. Harrastanut aikoinaan urheilua, nyt ulkoilua, hiihtoa, tennistä, golfia. Sauna maalla. Suuruus 3 x 2,75, korkeus 2 m. Haapamäen uuni N:o 4, läpimitta 70 cm. Saunan alkulämpö 65–75 C, kosteus n. 20–30 pros. (Lämmön noustessa kosteus laskee), absoluuttisen kosteuden vaihdellessa 80–90 g välillä m³ kohti. Lämmitys koivu-, tai leppähalolla. Lämmitys kestää 3–4 t. Alkusavut laske-
taan sisään, saunan desinfioimiseksi.

Saunassa talvella kerran, kesällä aina-
kin kaksi kertaa viikossa. Mieluiten menen saunaan vasta sen jälkeen kun ruumiinliikunnolla on saatu lihakset ja lämpö irti. Pyrin alkavaan hikoiluun ruumiinliikkeen avulla. Saunaan menoaika tästä riippuen mieluiten ennen pimeän tuloa ja niin että näkee mennä järveen.

Riisuudun rauhallisesti, niin että voin astella saunaan täydessä elimien normaalitilassa. Aukaisen saunan luukun, luen kuivan ja kostean lämpömittarin. Valmistan kylmän huuhteluveden sekä kuumanpuoleista, mutta en liian kiehuvaa vastavettä hautomiseen. Tuntuu kuin liian kuuma vesi irrottaisi katkeran tuoksun vastasta.

Istun lauteille, kuiviltaan hikoillak-
seni, jolloin ensi hikoilu puristaa ilman alkavaa lämmönkasautumista organis-
miin, mikä helposti tapahtuu saunailmaa kostuttamalla. Kuiviltaan istuminen ensihikoiluun kestää eri pitkän ajan riippuen aikaisemmasta liikunnasta tai nesteen nauttimisesta. Ilman alkuliikun-
toa kestää saunassani, alussa mainitun kosteus-, ja lämpöedellytyksin, 2–4 min. Lauteilla viivyn siksi kunnes lämpöka-
sautuminen alkaa esiintyä, suonen tiheys lisääntyä. Se kestää saunassani minulta aluksi n. 7–10 min. Istun saunassani lepotuoliasennossa, jalat orrella, mutta jos aion käyttää hyväkseni lämpökasau-
tumista, makaan pitkänäni.

Lauteille mennessäni kastelen pääni lähinnä tukan kuivuuden, mutta myös veritulvan vähentämiseksi päähän. Aikaisemmin käytin myös kylmää märkää liinaa. Nyttemmin ainoastaan päähän painettua kosteutettua vastaa. Vastavetenä käytän sen hautomisen jälkeen talvella haaleata, kesällä kylmää vettä. Vastaa

käyttäessä en hakkaa voimieni takaa, vaan ropsuttelen kevyesti ja sivelen vuo-
roon. Niin käyttelivät kuulemma ostjakit ja voguulit.

Käyn ulkona keskimäärin 3–4 kertaa, kesällä vedessä välillä, n. 2 kertaa. Pesey-
dyn toisen väliajan jälkeen saunassa, varoen liialikkeita ja levähtäen jos vä-
hääkään liike aiheuttaa lämpökasautumis-
ta. Käytän saippuaa ja harjaa, mutta usein myös vastaa saippuassa kuohutettuna. Jälkimmäinen tapa lienee saippuapulan aikana hyvä, sillä vastavesi on sinänsä lievästi alkalinen, lipeämäinen.

Ruumiin jäähdytys tapahtuu järvessä tav. niin pitkään kuin järvi on sulana. Avantokylpyä en enää harrasta. Kau-
pungissa käytän kylmää ammetta, en suihkua, jota yritän, jos mahdollista välttää. Pari ämpäriä vettä niskaan on edullisempi ja miellyttävämpi kuin suihku. Jos saunan jälkeen välittömästi pukeutuu, on kylmän kylvyn oltava niin tehoisa, että n. 2–4 min. jälkeen kylmä väristys käy ihossa, merkinä siitä että hikirauhaset tukkeutuvat, hikoilu lakkaa. Pukeutumisen on tapahduttava hitaasti. Jos jäähdytys on tapahtunut niin tehok-
kaasti, että jalat jäävät kylmäksi, on ne lämpimässä vedessä lämmitettävä.

Jos taas kylven reumatismiani paran-
nellessani, yritän päästä tehoisaan lämpö-
kasautumaan. Makailen lauteilla, välillä väliajoilla, pesemättä ja touhuamatta, huuhtelen haalealla vedellä, kääriädyn saunassa lämmitettyihin lakanoihin ja huopiin. Täten voin keinotekoisesti jatkaa kuuma-hoitoa vielä puolisen tuntia. Maattuani puolisen tuntia tai tunnin pyy-
hin kevyesti hien kostealla pyyhkeellä ja puen verkkaan päälleni.

Saunomisen aikana käytän laimeita, niukasti sokeripitoisia mehuja, usein lauteilla lämmitettyä. Varsinkin jos olen talvella hiihtänyt pitemmän taipaleen, juon ennen saunaa sokeripitoista mehua. Täytän siten sokerinpuutteen, joka veressä syntyy liikunnan aikana. Käytän saunalakanaa aina saunassa, lämpiämässä ja kuivamassa. Hieron sillä koko ruhon kuivaksi. Siihen tarttuu vielä runsaasti ihon irronnutta pintakerrosta, joka muu-
ten hiertyy vaatteisiin. S.A.B

Saunatavat isoisäni malliin

Tämä on isoisäni, professori Simo Brofeldtin (1892 -1942) teksti, joka on julkaistu Joulusauna -lehdessä vuonna 1945. Kirjoitus on ollut hänen vastauksensa ”Suomalaisen saunan ystävien kyselyyn” siitä, miten hän yleensä saunoo. Koska isoisäni oli lääkäri ja kirurgi, paistaa kirjoituksesta varsin tieteellinen ja huolellinen suhtautuminen saunatoimintaan – samoin kuin mielenkiinto tutkia saunan vaikutusta reumatismiin, josta hän itse kärsi.

Simo Brofeldt liittyi Saunaseuran jäseneksi 1939. Hän toimi heti yhdistyksen lääketieteellisessä jaostossa ja myöhemmin seuran johtokunnassa.

Hän toimi vuodesta 1940 Suomen Olympiakisojen Hankkeen saunatoimikunnassa, missä pyrittiin rakentamaan Olympiakylään sopivimmat mahdolliset saunat. Hankkeen yhteydessä joku valtuuskunta kävi jopa tutustumassa saunaan Nuuksiossa. Ennen kuolemaansa 1942 hän ansaitsi ainoana lääkärinä Mannerheimin Ristin uhkarohkeasta toiminnasta Itä-Karjalassa, missä hän hoiti mottiin jääneitä, haavoittuneita sotilaita sekä toimitti heitä rintaman yli hoitoon suomalaisiin sairaaloihin.

Löysin 1990 -luvulla tämän kirjoituksen ja kopioin sen joulutervehdyksenä kaikille lähisukulaisilleni. Artikkelista tehtiin kehystetty versio lapsuudenkotini rantasaunaan, jossa usein joulusaunani nautin. Kerta toisensa jälkeen luen kirjoituksen ja löydän siitä yhä uusia ulottuvuuksia saunan ruumiille ja mielelle tuottavista mielihyvistä. Löytäkää omanne.

Saunamatkat 2012

Pietarin banjat ja Viipurin saunat 12.–13.4.

Pietarin Banjat ja Viipurin Saunat kahdessa päivässä. Allegrolla Helsingistä klo 05.12 Pietariin torstaina 12.4.2012. Pietarissa Gavanskin sauna Vasilin saarella, lounas, bussilla Banjaan Sies-tarjoelle, yöpymään hotelli Repinoon. Perjantaina 13.4.2012 aamukahvit, sauna hevostalleilla, bussilla Viipuriin, lounas Pyöreässä tornissa, Viipurin yleinen sauna ja 21.00 Allegrolla Helsinkiin 22.01 (2 tunnin aikaero). Viisumi ja tämä kaikki 360 € .
Varaa matkasi www.ticketnet.fi

Tver Karelia Smokesaunatour 6.–12.8.

Tverinkarjalan matkalle ilmoittautuminen www.ticketnet.fi tai leo@baskin.de

Vladivostok 25.6.–9.7.

Matka junalla Helsingistä Vladivostokkiin pysähtyen Volgalla, Uralilla, Novosibirskissa, Baikalilla, Krasnorjarskissa ja Kaukoidässä. Täysihoitomatka 2 750 € . Muutama paikka vielä tarjolla. leo@baskin.de

Saunasaari Helsinki 28.4, 4.8. ja 22.9.

Tapaamispaikka Kauppahallin päädyllä laituripaikka 4 klo 12.45. Cardinal Marine veneellä Saunasaareen. Saunasaaressa on useita savusaunoja. Tutustumme maan parhaaseen sauna-seuraan. Tarjolla meren herkkuja ja juomia. Paluu kauppatorin rantaan klo 18.00, 47 €/saunoja

Savusaunaretki Itä-Suomeen 29.6.–1.7. Suomen Ladun 55. Leiripäivä Enonkoskella

29.6. klo 10.00 Bussilla Helsingistä Kiasman edestä. Imatralla tutustutaan Vuoksen rannalla sijaitsevaan saunaan. Majoitus Hotelli Herttuaan.
30.6. Enonkoskella avajaiset kosken partaalla ja ohjelmaa uuden savusaunan ympärillä, 17.00 Savusaunaluento Risto Vuolle-Apiala, konsertti Enonkosken kirkossa ja illalla Savusauna rovestilan rannassa. 1.7. Vierailukohteina Punkaharju – Lusto – Taidekartano. 13.00 Enonkoskella uuden savusauna huutokauppa.
Lähtölounas Kievari Enonhovissa ja Helsinkiin 19.30

Itävallan kylpylä- ja viinimatka 1.–6.10.

Lähtö 1.10. klo 08.25 Finnair Helsinki-Wien. Linja-autokuljetus Wien–Bad Blumau. Bad Blumau on Euroopan hienoimpia kylpylöitä (www.blumau.com).
Bad Blumau:ssa vietämme 3 vrk.
Torstaina 4.10. matkustamme Kitzbuechiin, tutustumme kylään ja syömme lounasta viinitila Gerngrossissa (www.weingut-gerngross.at) mistä jatkamme matkaa Heimschuh:n kylään. Vierailemme Hartlieb'in museossa, jonka erikoisuus on kurpitsansiemenöljy (www.hartlieb.at).
Torstai-lauantai yövyimme hotelli Staribacher:ssa, missä myös syömme illalliset. (www.staribacher.at).
Perjantaina 5.10. tutustumme Etelä-Steiermarkin viinintuotantoon. Vierailemme viinikauppa Genuss Regal:issa, missä myydään 93 eri viinintuottajan viinejä (www.genussregal.at).
Tämän jälkeen matkustamme viinitila Weingut Tement:iin (www.tement.at) mistä jatkamme matkaa toiselle viinitilalle nimeltä Weingut Gross (www.gross.at). Nämä viinitilat ovat Itävallan parhaita viinintuottajia. Lounaan syömme viinitila Helga Brollin ravintolassa, täältä voi myös ostaa viinejä mukaan (www.helgabrolli.at).
Lauantaina 6.10. tutustumme Graziin, mistä jatkamme matkaa Wieniin ja Suomeen. Suomessa olemme klo 22:40.

Matkan hinta on 1 270 € kahden hengen huoneessa, yhden hengen huoneen lisähinta on 200 € .
Matkalle mahtuu 48 henkilöä. Hintaan kuuluu kaikki matkat, aamiaiset, 2 lounasta ja kaikki illalliset. Museot ja viininmaistiaiset kuuluvat myös hintaan. Ilmoittautumismaksu 400 € maksetaan välittömästi, viimeistään 18.6.2012 ja loput summasta 31.8. mennessä.
Maksut tilille: SPA JA VIINIÄ, Nordea 183735-4503.
Peruutusmaksu 31.7.2012 jälkeen 200 € .
Viinitiloilta voi ostaa suurempiakin määriä viinejä, rekkakuljetus Suomeen maksaa noin 0,60 €/pullo. Tiedustelut ja ilmoittautumiset: Ralf Nikander 0400-302689 / ralf.nikander@gmail.com

Interbad Fair Stuttgart 9–12.10. ja saunakierros Etelä-Saksassa.
Matkan ohjelma tarkennetaan myöhemmin. Kiinnostuksesi matkaan voit jättää heti, niin tiedämme tulijoiden mielenkiinnon matkaa kohtaan.

Saunamatkoille voi ilmoittautua:

<http://saunaok.dicole.net/groupsummary/summary/367SAUNATOURS>
tai www.ticketnet.fi tai matti.kivinen@iki.fi 0502774

ISS:n uutisia

Kansainvälinen Saunaliitto ISS on kansallisten ja muiden saunayhdistysten yhteenliittymä, joka edistää jäsentensä kautta saunaa ja saunakulttuuria globaalisti. Sauna on ohjelmassa Aachenin määritelmän mukaisena eli esimerkiksi infrapunahikokoppeja ei lasketa saunoiksi. ISS on hakemassa yhdistykselle rekisteröintiä Suomessa.

ISS:n viime vuosi sujui vilkkaasti. Uusina jäseninä liittyivät muun muassa Ruotsi ja Liettua sekä vanhoista palasi kuvioihin USA. Näiden lisäksi Venäjältä löytyi innokas saunaseura, joka otettiin mukaan koivuodeksi. Yhteensä maksaneita jäseniä oli vuoden 2011 lopussa 12. Odotuslistalla on vielä muutamia eurooppalaisia sekä Kauko-Idän saunamaat kuten Kiina, Korea ja Mongolia, joista varsinkin Kiina on nousemassa merkittäväksi saunavaikuttajaksi ja -valmistajaksi.

Tarkoituksena on esitellä jäseniä vuoden varrella varsinkin, kun ISS viettää 35 -vuotisjuhlaansa tänä vuonna. ISS perustettiin uudelleen 21.06.1977 Helsingissä. Saapuvilla olivat silloin Saksan Liittotasavallan, Alankomaiden, Sveitsin, Ruotsin ja USA:n sauna-alan yhteisöjen edustajat. Jo silloin oli yhteyksiä myös muun muassa Saksan Demokraattisen tasavallan, Tšekkoslovakian, Itävallan, Bulgarian, Japanin ja Unkarin saunaharrastajiin. Näistä Japani ja Itävalta tulivat mukaan perustajina ja ovat edelleen mukana. Historiikissa tulee asiasta lisätietoa.

ISS:n aktiivisuus on vaihdellut vuosien saatossa, mutta Kansainväliset Saunakongressit ovat olleet kerta kerran jälkeen menestys ja kongressien kirjallinen materiaali saunatutkimuksen perusmateriaalia. Esityksiä voi etsiä vaikkapa tietopankista www.saunaliteratur.de.

Esimerkiksi 2010 Tokion kongressin osittaisia seurauksia on se, että ulkoministeriö sai Löylynhenki-palkinnon 2011. Valtiosihteeri Pertti Torstila piti Tokiossa esitelmän Saunadiplomatiasta ja esitelmä sai melkoisesti mediajulkisuutta sekä Suomessa että ulkomailla.

ISS:n hallituksessa 2011–2014 ovat mukana Peter Jeitler varapuheenjohtajana ja Carsten Sonneberg, Rolf- A. Pieper (Saksa), Kenichi Nakano (Japani), Juris Batna (Latvia), Jiri Kouba (Tsekki), Pekka Tommila (Suomi) jäseninä sekä allekirjoittanut puheenjohtajana.

Lambasting on tämän vuoden uutuus ja sen ympärillä on tapahtunut ja tapahtuu. Tapahtumia voi seurata mm. www.lambasting.org, jota pitää Rimas Kavaliauskas Liettuassa.

Nykyiset jäsenet ja osoite heidän kotisivuilleen, joista löytyy lisätietoja muun muassa erilaisista tapahtumista:

Tsekki	www.abascr.cz
Norja	www.badstuforbundet.no
Saksa	www.saun-bund.de
Japani	www.sauna.or.jp
Latvia	www.laukupirtnieki.lv
Liettua	www.pirtis.lt
USA	www.saunasociety.org
Belgia	www.svb.be
Suomi	www.sauna.fi
Itävalta	www.saunateam.at
Ruotsi	www.bastuakademien.se
Tanska	www.saunaselskab.dk
Venäjä	www.ruspar.ru
Ukraina	www.ruspar.com.ua

Kannattaa myös seurata SaunaOK:n kotisivua www.sauna.dicole.net, sillä Kivisen Matti päivittää laajasti myös ulkomaiden saunatapahtumia, mistä kiitokset Matille.

Pihasaunassa kylvetään läpi talven.

Hirsimiehen sauna

Siellä se on, talon takana, kahden suuren männyn ja koivun välissä – sauna. Noin kymmenen vuotta sauna oli ”tekkeillä”. Sauna valmistui, ja sen jälkeen hirsisoitinkin.

Teksti ja kuvat Paavo Eskelinen

Näkymä saunaan ovelta.

Kiuas alkaa hahmottua.

Hirsirakentajan ensimmäinen työ nousi äkkiä ensi-innostuksen vallassa kymmenen hirsikerroksen korkuiseksi kehikoksi. Haapahirsinen kehikko sai kuitenkin rauhassa harmaantua. Käsitys saunasta oli yleinen, selkiytymätön.

Työelämä tempasi oravanpyöräänsä. Hirsirakentajalla oli kysyntää. Oman saunan rakentaminen jäi taka-alalle. Mutta rauhaan se ei jättänyt. Oma sauna hiersi kuin kivi kengässä taustalla.

Työssä oppii ja tietoja voi hankkia monista lähteistä, ei itse tarvitse oppia kaikkea virheiden kautta. Mutta tärkeää on sisäistää, että minä haluan tehdä jotain hienoa ja hyvää, josta muutkin voivat nauttia.

Kun kiire hellitti työelämässä, hirsirakentaja käänsi katseensa taas omaan saunaan. Taitoja ja tietoja oli kertynyt ajan kuluessa muun muassa Sauna-lehdestä, Panu Kailan ja Risto Vuolle-Apialan kirjoista sekä muista lähteistä.

MINKÄLAISET LÖYLYT?

Alkuinnostuksen vallassa tehty hirsikehikko asetti reunaehdot, jonka sisään piti sovittaa kiuas. Jatkuvalämmitteinen vai kertalämmitteinen, rautalöylyt vai kivilöylyt? Itsestään selvää oli, että saunan tuli olla puulämmitteinen. Ja jos kivilöylyt, niin kertalämmitteinen.

Tarpeita oli hankittu: muun muassa vanhat riihen uunin tiilet sekä vanha kiukaan luukku ja rosti.

Mistähän eristeet kattoon ja lattiaan laittaisi? Kun ennen ei ollut muita keinoja maidonjäähdytykseen, nostettiin talvella jäitä järvestä ja peitettiin sahajauho-kerroksella. Niinhän nytkin lunta säilötään sahajauhon alle. Jos sahajauho pitää kerran kylmän sisällään, pitää se lämmönkin.

Kaikki saunan tarpeet oli siis tiedossa. Eipä tarvinnut kaupasta hankkia muuta kuin laastit, naulat, kattotarpeet.

VAATIVA KIUAS

Kiukaan suunnittelu oli vaativin työ saunan rakentamisessa. Tiiliä sai pyöritellä monena päivänä eri asentoihin, välillä käydä muissa hommissa. Niin tiilet löysivät paikkansa. Sisämuuraus muurattiin tulenkestävistä tiilistä. Joka tiilenpään väliin laitettiin rako lisähapensaantia varten. Ulkokuori tehtiin niistä vanhoista tiilistä. Kiukaan kivien kannatuspalkit sekä kiukaan kansi ja luukku valettiin tulenkestävästä valumassasta. Löylynheittovesi ei siis missään kohdassa tavannut rautaa.

Sitten ensimmäinen lämmitys, siintyminen ja häkälöylyt. Vettä kiukaalle ja pehmeä lämpö levisi saunaan.

Aikuiset lapset ihastuivat kotona käydessään saunan ominaisuuksiin niin, että kylpyajat alkoivat venyä jopa kahteen tuntiin.

Ei huonot löylyt!

HIRRET SOIMAAN

Hirsirakentajan lapsista ei tullut isänsä työn jatkajaa, vaan kaikista tuli muusikoita. Toki he olivat kiinnostuneita hirsirakentamisesta ja pojat olivat paria savusaunaa kokoomassakin.

Lasten ollessa pieniä soiteltiin 5- kielisellä kanteleella Pekka Halosen äidin saunanlämmityslaulua: Rikunat rillut, kopitat tanssit... Lasten pappi lauloi lapsille saunassa: vaarit ne istui orsilla ja vastat ne oli käsivarsilla...

Kylällä oli pitkään ollut musiikkileiri kesäisin. Puhetta oli ollut, että voitaisiinhan rakentaa ”hirsisoitin”. Pojat innostuivat ja tehtiin koesoitto sekä äänitys eripituisia hirsiiä hakkaamalla.

Tämän pohjan päälle pojat sovittivat papan saunalaulun sävelet. Syntyi Saunamantra. Pääsimme esiintymään Turkuun, viime vuoden kulttuuripääkaupunkiin. Esiintymismatkaa varten täytyi rakentaa se hirsisoitin. ●

”Miten sillan kyllin kantavan
ja kirkkaan tehdä voin?”

Kaarisilta

Lopettaessani Sauna-lehden yli kaksitoistavuotisen päätoimittajuuden, haluan kiittää lehden lukijoita ja avustajia. Te olette kanssani tehneet Sauna-lehdestä sen, mikä se on ollut tämän 2000-luvun.

Testamenttinani olen poiminut toimittamistani lehdistä valikoiduista artikkeleista ´kipollisia`, joista käy ilmi, miten monimuotoinen kansallinen aarre saunamme on.

Sukelsin heti mielenkiintoiseen saunaelämään tultuani valituksi Saunaseuran jäsenenä Sauna-lehden päätoimittajaksi keväällä 1999, kun minut kutsuttiin kesällä Asikkalan perinteisen saunakilpailun raatiin. Tehtävänä oli arvioida matkailusaunojen kylpyominaisuuksia, sisustusta, rakennuksen ulkonäköä, tekniikkaa ja saunan sijoittumista ympäristöön. Raati kylpi heinäkuun viikonloppuna seitsemän kilpailusaunaa - kolmen-neljän saunan vauhtia päivä!

Toisessa toimittamassani lehdessä vuoden lopulla ennen Milleniumia kirjoitin pääkirjoituksessani: "Vuosituhannen vaihtuessa me saunan ystävät olemme iloisia siitä, että sauna voi hyvin. Sauna-aate elää vaikka kuumiin roihiin onkin tasaantunut sitten Saunaseuran perustamisen ajoista.

Voimakkaasti elpynyt, edellisiltä vuosituhsilta siirtynyt savusaunaperinne elää tänään kukoistuskauttaan. Yksityiset ihmiset, saunaseurat ja -kerhot, matkailu- ja majoitusyritykset avaavat kilvan entistä ehompia savusaunoja. Nykyään saunalta jo osataan vaatia laatua ja hallitua oikeat olosuhteet: lämpötila, kosteus ja ilmanvaihto. Enää ei kelpaa mikä tahansa hikikoppero saunaksi!"

Joulusaunaperinteestä kirjoitin: "Joulusauna hermistää menneisyyden muistin. Joulusauna lämmitettiin aattona aikaisin, ennen hämärää, hämpeäpäivissä, jotta sauna olisi vapaa normaaliin saunomisaikaan vainajille. Saunassa oli käytävä peseytymässä ennen pimeän tuloa voidakseen pukeutua puhtaisiin ennen jouluaterialle käyntiä. Emännän kattama jouluateria odotti vainajia talon väen saunoessa. Isäntä jäi viimeisenä saunaan laittamaan kylyn kuntoon; laittoi vedet valmiiksi astioihin, hautoi vastat, löi löylyn ja jätti oven raolleen odotetuille vieraille. Saunatontulle tai -haltialle oli myös tapana antaa osa talon jouluantimista."

MILLENIUM JA SAUNA

Vuosituhanneen vaihteessa järjestettiin ´Löylyn Henki - kolmen mantereen kylvyt` -näyttely ja ´Löylyn Henki` -symposium Helsingissä. "Löyly on sanana saunaa vanhempi ja se tunnetaan kaikissa suomensukuisissa kielissä. Löyly on merkinnyt saunan kuumilta kiviltä nousevan höyryn ohella ihmisen henkeä, henki-sielua, jonka elämä alkaa ensi henkäisystä ja päättyy hengen lähtöön." Sauna-lehti raportoi laajasti Löylyn henki -tapahtumasta.

Helsingin vuoden 2000 kulttuurikaupunkiohjelman osana järjestettiin Kuukauden sauna -tapahtumat, joissa Saunaseura oli mukana järjestäjänä. Tapahtumien tarkoituksena oli esitellä suomalaista saunakulttuuria. Vuoden joka kuukaudelle nimettiin oma saunansa, johon kuka tahansa voi tulla saunomaan. Sauna-lehti raportoi näistä kuukauden saunoista. Kuukauden saunoja oli mm. Saunaseuran, Suomenlinnan Merisotakoulun ja Kotiharjun sauna, Kuninkaantien savusauna, Hanasaaren kulttuurikeskuksen ja Teekkarien rantasauna, Saunasaari sekä Pyhän Andrean, Rekolan ja Länsimäen kirkkojen saunat Vantaalta. Kävin itsekin suuren suosion saavuttaneet kuukauden saunat kylpemässä.

Milleniumin lehdessä pyynnöstä esittäydyin Pohjois-Karjalan vaarojen synnyttämäksi, eläimiä ja luontoa rakastavaksi, Tampereen yliopiston maisteriksi. Siellä tapasin myös Suomen ensimmäisiin tietojenkäsittelyopin opiskelijoihin lukeutuvan puolisoni. Tuolloin kerroin saunovani 3-4 kertaa viikossa, kesällä joka päivä. Saunomistahtini ei ole siitä juuri muuttunut, nykyään ehkä kesällä voi jäädä joku saunapäivä väliin.

2000-luvun toisessa Sauna-lehdessä teemana oli ´Sauna

Löyly
on sanana

saunaa
vanhempi

Kesällä 2001 valmistunut Vaskiniemen kolmas savusauna sai nimen Sampo.

ja terveys`. "Järkevä saunominen ei vahingoita tervettä elimistöä, mutta tervekin voi saunoa epäterveesti. Terveellinen saunominen on sitä, että kuuntelee elimistöään, kirjoitin pääkirjoituksessani."

Pirkko Valtakari kirjoitti saunan määrittelystä: "Turhaa vai tarpeellista`. Suomen Saunaseuran määritelmässä saunan lämpötila on 70–100 °C. Kv. Saunaliiton määritelmässä saunan lämpötilaksi esitettiin 80–105 °C ja todettiin lopuksi, että "edellä esitetyn pohjalta katsomme saunan määrittelykriisin vihdoin päättyneen".

Kirjoitin pääkirjoituksessani: "Uuden vuosituhannen saunassa: Tiettyjen saunaan liittyvien rituaalien menetys ei ole merkki suomalaisen metsäkansan sivistymisestä ja edistyksestä vaan päinvastoin, luonnosta vieraantumisen ja ympäristölle haitallisesta kaupallisesta maallistumisesta Kaarina Kailoa lainaten. Pekka Leimun mukaan - Suomesta saunan kotimaan ovat tehneet ennen kaikkea maalta kaupunkiin muuttavat tavalliset suomalaiset tuoden saunan mukanaan."

SAMMON TAONTA

Kolmannen savusaunan, hämäläistyyppisen Sammon valmistuminen oli Saunaseuran vuoden 2001 kohokohtia.

Sauna-lehden kansikuvassa Suomen lippu Vaskiniemessä oli puolitatangossa. Saunaseuran pitkäaikainen entinen toiminnanjohtaja ja Sauna-lehden päätoimittaja Pirkko Valtakari oli nukkunut pois. Sauna-lehti on pitkälti Pirkon luomus. Hänen luomastaan vankasta tietopohjaisesta leh-

destä on ollut hyvä kehittää sitä nykyaikaan. Pirkko oli itse taitava ja ahkera kirjoittaja ja hänellä oli erinomainen taito saada seuran jäsenten lisäksi myös ulkopuolisia asiantuntijoita kirjoittajiksi. Pirkko totesi: "Sauna-lehti on kuin itse kudottu räsymatto, jossa on hyvät loimet ja kuteet." Näitä Pirkon jälkiä olen kohdaltani yrittänyt askeltaa.

Miltä kuulostaisi Finlandia sahalla soitettuna? Tämän kokivat syyskokouksen osanottajat Aarne Laasosen esitellessä sahansoittoa, mottona: sisu, sauna, Sibelius ja sahansoitto. Itsekin kävin Laasosen sahansoittokurssilla tyttäreemme houkuteltua meidät vanhemmat mukaan, koska "sahansoitto kuulostaa niin eksoottiselta, että on pakko mennä kokemaan".

Joululehdessä oli Keijo Kompan 'Joulusaarna`. Kävimme puolisoni JP:n kanssa Kompan kotona nauhoittamassa hänen lukemansa 'saarnan`, joka oli siten myös kuultavissa Saunaseuran kotisivuilla.

JOS JOKU SAUNAN VOITTA VOISI...

Lehden teemasta 'yleiset saunat` Keijo Komppa kirjoitti: "Oleellinen osa kaupunkikulttuuria olivat yleiset saunat, joiden syntymiseen syynä oli 1800-luvun lopulla teollistuminen ja sen myötä asumisen tiivistyminen kaupungeissa, joissa asuttiin vailla peseytymismahdollisuuksia olevissa puutaloissa."

Alpo Reinikainen kertoi sota-ajan saunoista, "johtamani osaston miehet kysyivät, ollaanko tässä niin kauan, että tehdään sauna. Lähes aina vastaus oli myönteinen.

2000-luvun alkupuolella Suomeen alkoi rantautua verkkokiuas, jollaiseen olin aikaisemmin törmännyt itärajan takana.

Seinähirsiksi kelpasivat kaikki puut, katoksi kuusen havut ja kuori ja maata, naamiona puiden latvuksia. Kiuas koottiin kivistä. Kolmen ja puolen tunnin kuluttua päästiin kylpemään. Kiväärilaatikko vesisaavina, patruunalaatikat pesupyytyinä, pakin kannella lyötiin löylyä, vastat taitettiin kuusen oksista. Kiuas jyrähteli, vastat mätkeyivät. Vihollisen tykkituleen vastattiin löylyä löymällä."

Elias Lönnrotin 200-vuotispäivän johdosta Pekka Laaksonen kirjoitti Lönnrotista ja saunasta. "Lönnrot, liikunnan harrastajana lienee ollut myös ahkera saunoja. Monissa kansanterveyttä käsittelevissä artikkeleissaan hän tähdensi saunan merkitystä yleisen puhtauden ylläpitäjänä. Hänen matkakertomuksistaan löytää muisteluksia, miten joku vienalaisemäntä runokylässä panee saunan lämpiämään kaukaisen vieraan saavuttua taloon."

Vaskiniemen saunatalo täytti 50 vuotta. Erkki Helamaa kirjoitti: "Puoli vuosisataa saunan juhlaa Vaskiniemessä. Helsingin olympiakisat, Armi Kuusela, viimeinen sotakorvausjuna... Myös Saunaseuralle kesä oli onnellinen. Vaskiniemen ensimmäiset lölyt heitettiin heinäkuun 21. päivä."

Juhlavuonna järjestettiin myös Savusaunaseminaari. Pekka Tommila totesi: "Suomen vanhimmat savusaunat ovat 1600-1700 luvuilta. Saunavanhukset on siis osattu rakentaa ja lämmittää oikein, koska eivät ole palaneet!"

Vaskiniemen 50-vuotisjuhlassa muistelijana oli monia sauna-artikkeleita ja saunatutkimuksiin perustuvia kirjoja kirjoittanut Erkki Helamaa. "Kunniajäsen Helamaan tietoja ja taitoja Saunaseura on saanut hyödyntää niin monessa, että voisi kysyä, mitä meillä oli silloin, kun ei ollut Helamaata...?", kirjoitin lehteen.

Juhlissa soi SaunaBlues: "Jos joku saunan voittaa voisi, sauna sekin varmaan oisi..." Naisten kommentti juhlissa: "Nämä juhlat tekivät tästä syksystä asutun".

"Kuin silloin ennen" ... saunasiskot muistelivat seuran alkuaikoja. Katri Leikas kertoi: "Me karjalaiset vallattiin vastasauna kakkonen". Anni Hassinen muisti vanhan opastuksen löylyä heitettäessä "heitä sinne piian puolelle".

Talven taittuessa lainasin pääkirjoituksessani kirjaa 'Suomen Sauna' syntymävuodeltani 1946. "Hän oli yksin saunassa. Se oli outoa, joutui niin kummallisella tavalla ikään kuin kahden kesken itsensä kanssa. Tai oikeastaan oli siinä seuraakin: parven pimeä perukka, kiukaan kihinä, ne lähestyivät ja tuntuivat suoraan katselevan ihmisen ajatuksiin ja mielen koko nykyiseen asenteeseen. Vieläpä ne tuntuivat selventävän ja paljastava sitä ihmiselle itselleen... Siinä istuessaan hän alkoi herätä kevääseen..." (F.E.Sillanpää, Mettälän Santra)

TULOSELLISTA
KOKONAISUUKSIEN
HALLINTAA

FMC Group on rakennetun ympäristön arvostettu asiantuntija. Palvelemme niin uudis- kuin korjausrakentamisessa ja suunnittelemme mm. kauppakeskuksia, toimisto-, liike- ja julkisia rakennuksia, teollisuus- ja energialaitoksia sekä infrakohteita.

Ydintoimialamme ovat:

- rakennetekniikka
- talotekniikka
- teollisuus- ja energiatekniikka
- ympäristö- ja yhdyskuntatekniikka
- asiantuntijapalvelut

→ www.fmcgroup.fi

Heideggerin kanssa lauteilla

Saunan tietävät kaikki, mutta mitä mietiskelikään Heidegger? Jos hän olisi päässyt saunaan, olisi hän varmasti rakentanut koko filosofiansa saunan selityksiin, sillä sauna on puhdasta fenomenologiaa. Molemmat perustuvat välittömään kokemukseen. Oletukset jätetään naulakkoon. Annetaan paljaan ihon ottaa vastaan maailma.

Fenomenologit ja saunojat ovat saman kysymyksen äärellä: mitä ovat ne ilmiöt ja kokemuksen kohteet, jotka ilmenevät meille kokemuksestamme riippumattomina olioina?

Lauteilla havaitsemme maailmaa. Se ei ole irrallaan meistä. Löyly sihahtaa, hiki noruu iholla, tuuli taivuttaa puuta räppänän takana ja sama tuuli virkistää nenänpäättämme hönkähäillessämme saunan ulkopuoliseen maailmaan.

Saunojan ja fenomenologin todellisuus ei ole koskaan valmis vaan rakentuu koko ajan aisteissa ja kokemuksissa. Maailma on toistamista. Löylyä heitetään lisää, lauantait saunomisineen seuraavat toisiaan. Heideggerille maailma on jatkuvassa liikkeessä. Maailma on tapahtumista.

Tapahtuuko hämyisessä saunassa hirsiseinien sisällä mitään? Nakataan oletukset naulakkoon, kipollinen löylyvettä mukaan ja asetutaan lauteille Heideggerin seuraan. Hän alkaa puhua esineistä ja niiden muistoista. Tämä

löylykauha on esikoisen veistotyö yläkoulusta. Kansallisen peruskoulutuksen klassikko. Näillä lauteilla esi-isät syntyivät ja saivat viimeisen voitelunsa. Tuo koivu räppänässä on yhden sukupolven aikana kasvanut notkeasta visasta jämäkäksi pihapuuksi lintujen laulaa. Sauna herkistää filosofin mielen runolliseksi.

Lauteilla olemme Heideggerin kanssa tapahtumisen keskiössä. Heideggerin topografia ympäröi meidät: maa, taivas, kuolevaiset ja jumalat. Tämähän on saunojalle tuttua. Herkistymme kuumien kivien äärellä, heitämme vettä höyrystymään, sielu pyrähtäköön avoimesta räppänästä. Olo on jumalainen ja nostalgiaan herkinnyt.

Tällaiset tapahtumiset ja ilmiöiden kokemukset eivät tapahdu tuosta vain.

Heidegger puhuu vaivannäöstä. Saunoja voi jälleen nyökytellä hyväksyvästi. Vedet on kannettava, tulet sytytettävä hyvissä ajoin. On häkälöylyt ja pesemiset ennen hetkeä, jolloin oleminen muuttuu ajattomaksi ja ajattomuus olemukseksi saunojan lämpöön taipuneessa ruumiissa.

Saunomisessa tärkeintä on oleminen ja aika. ”Sein und Zeit”, kirjasi Heidegger pääteoksensa nimilehdelle. Tähän lopputulokseen hän tuli ilman sauna. Mutta sinä voit mennä saunaan ja olla itse käytännön fenomenologi. Filosofisia löylyjä kaikille!

Saunomisessa
tärkeintä on
oleminen
ja aika

LAURA PUOMIES

Kirjoittaja on väitöskirjaa valmisteleva kulttuurintutkija, jonka erityisenä mielenkiinnon kohteina ovat sauna ja mainoksien luomat menneisyysmielikuvat. Hän on tämän vuoden kolumnisti Sauna-lehdessä.

laura.puomies@gmail.com

Tervetuloa turvallisesti

Talvimyrskyt nostivat merenpinnan laiturin tasolle

Saapui se talvikin sitten lopulta, tammikuun puolenvälin jälkeen. Jos oli syksy pitkä ja lämmin, niin jaksoi se myrskytkin kunnolla. Tapaninmyrsky, josta kovasti mediassa kohistiin, meni meiltä sivuitse. Tuuli kävi luoteesta ja pahemmilta säästyttiin, mitä nyt pari isoa kuusta kaatui, toinen parkkipaikallemme. Onneksi autoni ei jäänyt niiden alle. Neljä muuta kovaa myrskyä ja korkea merenpinta ovat sen sijaan teettäneet runsaasti töitä.

Aikoinaan mainossloganissa laulettiin: “Vesi ja Visko saavat ihmeitä aikaan” samaa voisi sanoa vedestä ja sähköistetyistä lämmitysjärjestelmästä laiturilla. Vesi nousi ajoittain laiturin kannelle ja merivesi kasteli huolella

kaikki jakorasiat ja johtoliitokset. Siitä alkoi melkoinen soitteelukierros sähköliikkeen suuntaan useana päivänä. Saunajat kiukuttelivat, kun välillä portaissa ei ollut lämmitystä ja oli vaarallisen liukasta ja välillä laiturin kansi oli jäässä.

Aamuisin korjattiin ja illalla ihmeteltiin mikä nyt taas on, kun lämmitykset eivät toimi. Vikavirtasuojat laukeilivat ja väliin sulakkeet. Vähitellen kaikki systeemit on saatettu lähes normaalille tasolleen, mutta eipä tässä vielä kaikki. Vanha Murphyn laki muistutti taas siitä, että “ainahan savusaunat palaa”.

Perjantaina 13. päivänä tammikuuta kiersin normaalia tarkastuskierrosta pitkin lämmittäjänpolkuani

saunojen ympäri ja huomasin, että viitossaunan ikkunan ja räppänän väliseltä alueelta, seinästä, tuli valkoista savua kauniina kiekuroina. Koska nyt ei oltu paavia valitsemassa, vaikka pyhätön seinästä savu tulikin, oli siis tosi kyseessä.

Onneksi saunan takaseinällä on paloposti. Runsas vesisuihku kukisti hyvin alkaneen saunapalon tällä kertaa ajoissa. Vahingot rajoittuivat parin hirren väliselle alueelle ikkunan vasemmalle puolelle. Sammutettuani palonalun soitin korjausporukalle ja sain heidät jo seuraavana maanantaina paikalle. Hienoa, että on hyviä yhteistyökumppaneita. Sauna saatiin käyttöön jo seuraavan viikon torstaina. Vakuutusmiehille ei asiasta

kerrota, eväisivät vielä korvaukset mahdollisesti seuraavassa isommassa jutussa.

Tilastonikkareille ja muille päivittelijöille totean, että Sampo-saunaa on lämmitetty yli 3500 kertaa ennen tätä pikku käryä, joten se siitä savusaunojen ainaisesta palamisesta, tilastotappio.

Aina sattuu ja tapahtuu, ei kahta samanlaista päivää.

Saunaseuran brandiin kuuluvat korituolit ovat palvelleet jo aika tovin, nyt niitä on alettu pikkuhiljaa uusia. Parhaimmillaan tuoleja on kuusikymmenluvulta asti – ovat kovin kestävää laatua.

Kevättä kohti mennään ja tuulet ja lumimyräkit pakkasten kanssa sävyttävät jokaista päivää: milloin avanto on isompi, milloin pienempi, parkkipaikka lumen peitossa ja parkkiruudut hukassa.

Yksi toivomus minulla on parkkeeraamisesta: Älkää pysäköikö pelastustelle! Mahdolliset pelastus-

toimet täytyy päästä toteuttamaan. Vakavia ongelmia aiheutuu, jos autot on pysäköity siten, ettei pelastuslaitos pääse kohteeseen. Joidenkin seurausten asenteet ovat tässä asiassa tosi huonolla tolalla, kyseessä ovat todella vakavat asiat. Ei aina voi päästä parkkipaikalle, vaikka olisi kuinka nopea ja hieno kulkupeli, se on yhteisen edun nimissä hyväksyttävä. Pieni kävely työpäivän päätteeksi turvalliselta parkkipaikalta, ennen saunaa voi olla itselle ja autolle saati muitten saunojen ja apua tarvitsevien kannalta paras ratkaisu.

Pääasia on, että saunat ovat lämpimät ja ihmisillä hyvä olla sekä nautinto tästä meidän yhteisestä aarteestamme säilyy vakaana ja keskinäinen suvaitsevaisuus säilyy lujana.

Hyvää alkavaa kevättä ja nautinnollisia hetkiä saunan parissa!

T. Seppo

Näkövammaiset ovat korjanneet suurimman osan korituoleista.

ELÄMÄNPELASTAJAT.

Dräger alkolukot ja alkotesterit

Dräger Interlock XT - Se hyväksytty alkolukko.

Dräger Interlock XT on hyväksytty ja luotettava alkolukko vaatimaan ammattikäyttöön. Sen avulla kuljetusyhtiö voi lisätä kuljettajiensa, matkustajiensa ja muiden tielläliikkuvien turvallisuutta sekä parantaa työilmapiiriä ja yrityskuvansa.

Dräger Alcotest 3000 - Se luotettava alkotesteri.

Dräger Alcotest 3000 on alkotesteri hintaluokkaan, jossa ei ole ennen totuttu näkemään vastaavaa laatua ja tarkkuutta. Se on helppokäyttöinen ja luotettava ajokunnon varmistaja, täydellinen valinta matkakumppaniksi niin maalle kuin merelle.

Tee kuten yhä useammat - valitse Dräger elämänpelastajat.

www.kaha.fi

Dräger

Erilainen rinnepäivä

Miten olisi liikkuu tunturin rinnettä ylös ja alas saunassa? Ylläksellä se on mahdollista, kun hiihtohissin gondoliin on rakennettu sauna.

Yhdellä saunavuorolla gondoli kiertää hissin radan kolme kertaa. Sen jälkeen löylyjä voi jatkaa Ylläksen huipulla Café Gondol 718:ssa, jossa on Suomen korkeimmalla paikalla sijaitseva sauna.

Vaskiniemi upein kuvin

Vaskiniemi-kuvakirja on valokuvaaja ja lämmittäjä Seppo Pukkilan vuosien varrella Vaskiniemellä kokemien unohtumattomien hetkien tulos. Tunnelmia ja valooreja eri vuodenaikoina illoin aamuin.

Vaskiniemen maisemien taltiointi on tärkeää tulevia vuosia ajatellen, kun Koivusaari aikoinaan rakennetaan ja urbaani kulttuuri valtaa saunaseuran ympäristön.

Kirjaa voi ostaa suoraan Sepolta. Kirja sopii erinomaisesti esimerkiksi liikelahjaksi ja muistoksi heille, jotka Vaskiniemen saunoilla ensi kertaa pääsevät kokemaan suomalaisen saunan ja saunomisen peruselementit: tulen, veden ja rauhan. Kirjaan voi saada kuvia omasta saunassasiostakin toivomuksesta, sillä kirja on digipainettu ja näin ollen aika helposti personoitavissa.

Savusauna päivässä löylykuntoon

Savusaunan voi rakentaa hyvinkin sutjakkaasti. Jämsäläinen Sisusavusauna tuodaan lähes valmiina tehtaalta tontille. Ensimmäiset löylyt voi nauttia jo rakennuspäivän iltana.

Käsityönä valmistettu, kotimaista laatua oleva hirsirakenteinen Sisusavusauna toimitetaan avaimet käteen –pakettina, paikoilleen asennettuna ja täysin kylpyvalmiina. Saunat valmistetaan yksilöllisesti mittatilauksena. Kiuas kootaan vuolukivestä tapittamalla, jolloin rakenne kestää lämpöelämissä.

Sisusavusaunojen urakoitsijat Kari Vainiomäki ja Ilkka Silen olivat esittelemässä tuotetta Saunaseuran seminaarissa tammikuussa.

Vuosittain Sisusavusaunoja myydään parisenkymmentä ja kiukaita noin sata. Sisusavusaunan löylyihin voi käydä tutustumassa esimerkiksi Helsingin Kuusijärven ulkoilualueella ja Himoksen laskettelukeskuksessa.

Kiuas vaikka riippumaan katosta

Harvia Globe –pallokiuas uudistaa sekä kiukaan muotoilun että sijoittelun. Harvia Globen voi kiinnittää seinään, asentaa jalustalle tai ripustaa kattoon. Samalla lauteiden suunnittelussa voi käyttää entistä enemmän mielikuvitusta.

Pallokiuas on tehty tukevasta, ruostumattomasta teräksestä. Laserleikatuista teräskaarista ja –renkaista tehty kiukaan rakenne edustaa myös uutta ajattelua. Kiukaan kivimäärä on optimoitu siten, että kiuas lämpenee riittävän nopeasti löylyjen pehmeystestä tinkimättä.

Harvia Globe –pallokiukaassa on helppokäyttöinen kosketus-ohjauspaneeli, jonka voi asentaa saunahuoneeseen tai kuivaan tilaan.

Kiuas tulee markkinoille tämän kevään aikana.

Rajaportin sauna pronssille, nääs

Vuoden tamperelainen 2012 -kisa oli tänä vuonna erityisen tiukka. Aivan viime metreille voitosta olivat kisaamassa kaksi nautintopaikkaa: Näsinneulan ravintola ja Rajaportin sauna. Rajaportin sauna jäi vain niukasti Näsinneulalle, mutta voiton veti yllätysnimi raadin asettaman nimilistan ulkopuolelta: poppamies, Chilifest Finlandin puuhamies Marko Suksi.

Kisan ratkaisi kuulemma Facebook, jossa Suksen kannattajat keräsivät rivejään. Sosiaalinen media ja perinnesaunat eivät ehkä ihan vielä kuulu yhteen.

Kulttuurisauna kaikille

Helsingin Hakaniemenrantaan on rakenteilla urbaani, yleinen sauna meren rantaan.

Arkkitehti Tuomas Toivonen ja suunnittelija Nene Tsubol ryhtyivät yltiöpäiseen hankkeeseen. He suunnittelevat ja rakennuttavat ”Kulttuurisaunan”, jonka rahoituksesta ja ylläpidosta myös vastaavat. Sauna kuuluu kulttuuripääkaupungin ohjelmaan. Kiukaat kihautavat elokuussa.

Sauna-lehti palaa asiaan.

Sauna-lehden päätoimittaja vaihtui

Sauna-lehden päätoimittajaksi valittiin vuoden alussa toimittaja Leena-Kaisa Simola.

Leena-Kaisa on toiminut monipuolisissa viestintätehtävissä. Nykyisin hän toimii Mainostoimisto Taskussa viestinnän johtotehtävissä ja partnerina. Aikaisemmin hän on työskennellyt mm. Pirkka-lehden toimituspäällikkönä ja Asu Hyvin -lehden päätoimittajana. Mainostoimisto Tasku vastaa myös Sauna-lehden visuaalisesta ilmeestä.

Raili Vihavaisella ehti kerääntyä jo täysi tusina vuosia Sauna-lehden päätoimittajana. Vaihdos tapahtui hyvässä hengessä ja Railin juttuja saamme lukea lehden palstoilta jatkossakin. Leena-Kaisan haastattelu julkaistaan seuraavassa lehdessä.

Ehdota Löylynhenki 2012!

Missä on Saunaseuran tunnustuspalkinnon arvoinen saunailmiö, -henkilö tai -yhteisö? Kuka, ketkä tai mikä on tehnyt kunniaa suomalaiselle saunalle, hyödyntänyt, jalostanut tai innovoinut saunaa tai saunakulttuuria, nostanut kansallisaarteemme korokkeelle?

Ehkä äkkäät Löylynhengen arvoisen näitä rivejä lukiessasi. Muussa tapauksessa ehdotan, että pohdit vastausta kysymykseen viimeistään seuraavissa löylyissä. Kun vastauksesi kirkastuu, lähetä Löylynhenki-ehdokkaasi 15.5.2012 mennessä osoitteella tj@sauna.fi tai kirjeitse: Suomen Saunaseura, Vaskiniementie 10, 00200 Helsinki. Voitoisa ehdotus palkitaan sauna-aiheisella kirjapalkinnolla. Voittajan valitsee Löylynhenki-raati eli Sauna-lehden toimitusneuvosto.

Saunaseura myöntää tunnustuksena vuosittain Löylynhenki-palkinnon ansiokkaasti saunakulttuuria edistäneelle henkilölle, yhteisölle tai ilmiölle.

Palkinto luovutetaan Suomalaisen saunan päivän, kesäkuun toisen lauantain 9.6. tuntumassa. Palkinnon aineellinen ilmentymä on kuvataiteilija Jukka Tommilan suunnittelema ja Hukka Design Oy:n valmistama

Löylynhenki-veistos. Sitä voi käyttää mm. annostelemaan löylyvettä kiukaaseen.

Vuonna 2011 Löylynhenki-palkinnon sai kollektiivisesti suuri saajajoukko: saunadiplomatia ja saunadiplomaatit. Sata Löylynhenki-veistosta vastaanottivat suurlähettiläämme ja lähetystöjemme päälliköt asemapaikkoihinsa vietäviksi. Lisäksi Löylynhengen sai saunadiplomatia-aatteen henkilöitymä, ulkoasiainministeriön valtiosihteeri ja kansliapäällikkö Pertti Torstila. Hänen ansioidensa kuuluu myös Saunaseuran jäsenyyys.

Vuonna 2010 Löylynhengen saivat ohjaajat Joonas Berghäll ja Mika Hotakainen elokuvastaan Miesten vuoro. Dokumentti nostaa saunan koskettavalla tavalla erilaisten mieskohtaloiden kerronnan näyttämöksi. Elokuva kertoo tarinoidensa kautta saunan merkityksestä sosiaalisena instituutiona, ihmismielen ja -kehon avaajana, rentouttajana, puhdistajana ja terapeuttina. Ohjaajat ovat oivaltaneet taiteensa kautta saunan arvon suomalaisille.

Odotamme ehdotustasi 2012 Löylynhengeksi!

Kristian Miettinen

Löylynhenki-palkitut v. 1988–2011

Palkinnon nimi oli vuoteen 1991 ”Vuoden saunoja” ja vuoteen 2009 ”Samuli”, kuulun kansatieteilijämme Samuli Paulaharjun mukaan.

- 1988 UKK-Instituutti, tutkimukset saunomisen ja siihen liittyvän jäähdyttelyn terveellisyydestä
- 1989 Mirja Mohtaschemi-Virkkunen, kirja ”Terveisiä saunasta”
- 1990 Professori Erkki Helamaa, saunaperinteen vaaliminen, rakennustekniikka
- 1991 Emeritusprofessori Ilmar Talve, Viro, väitöskirja saunasta 1960.
- 1992 Arkkitehti Risto Vuolle-Apiala, aloite Muuramen saunakylän rakentamisesta
- 1993 Kotiharjun sauna, ainoa yleinen puulämmitteinen sauna Helsingissä
- 1994 Johtaja Heinz Steinfeld, Saksa, suomalaisen saunan tunnetuksi tekeminen Saksassa
- 1995 Maisteri Eero Välikangas, Tampereen kv. Savusaunaklubi, saunarahun julistaja
- 1996 Toimitusjohtaja Pekka Roviola, savusaunamalliston ja savusaunakiukaan luominen
- 1997 Ekonomi Ritva Müller, Matkailun Edistämiskeskus, saunalähettiläs maailmalla
- 1998 Näyttelijä Keijo Komppa, yleisten saunojen puolestapuhuja
- 1999 Kirjailija Markku Nieminen, vienankarjalaisen kulttuurin elvyttäjä
- 2000 Keraamikko Teppo Hurme, saunamuseon perustaja
- 2001 Matkailuyrittäjä Pentti-Oskari Kangas, Rymättylän Herrankukkaron perustaja
- 2002 Lions Club, Asikkala
- 2003 Arkkitehti Severi Blomstedt ja valokuvaaja Jari Jetsonen, Löylyn Henki -näyttelyn työryhmä
- 2004 Suomen Latu ry, liikunnan ja saunomisen yhdistäjä
- 2006 Olli Leikas, traktorivetoisen savusaunan keksijä ja taitavasti rakentaja
- 2007 Rainer Hanhilahti, Saunasaaren perustaja
- 2008 Nina Stenros ja Anu Valve, TV-dokumentti Sauna - totuus saunasta, totuus suomalaisista
- 2009 YK:n rauhanturvaajat ja Rauhanturvaajien Museo tunnustuksena saunakulttuurin vaalimisesta eri operaatioissa eri puolilla maailmaa. Rauhanturvaajien saunoja esittelevät sivut ovat osoitteessa www.peacekeeping.fi kohdassa Fatteri-saunat.
- 2010 Ohjaajat Joonas Berghäll ja Mika Hotakainen dokumenttielokuvasta Miesten vuoro.
- 2011 Saunadiplomatia ja saunadiplomaatit. Palkinnon vastaanottivat ulkoasiainministeriö ja maamme ulkomailla toimivat suurlähettiläät ja edustustot. www.formin.fi

Kohtaus 2010 Löylynhenki -palkitusta Joonas Berghällin ja Mika Hotakaisen ohjaamasta Miesten Vuoro -dokumentista.

Suomalainen SISU-savusauna
toimitetaan kylpyvalmiina rakennuspaikalle
helposti ja nopeasti.

SISU-saunassa yhdistyvät
maailman parhaat löylt ja suomalainen perinne!

Nyt uusittu tehokkaampi kiuasmallisto!

SISU-savusauna

Rakennuspalvelu Kari Vainiomäki
Varastotie 7 C, 42100 Jämsä, puh 040 731 0993
info@sisusavusauna.fi www.sisusavusauna.fi

Oy LAINAS Ab

VUOKRATEKSTIILIT - PESUPALVELUT

Hankasuontie 5, 00390 Helsinki
09 6150 0315, 040 5050 895
fax 615 00317

Suomen Saunaseura Ry

– yhteystiedot

SUOMEN SAUNASEURA
FINSKA BASTUSÄLLSKAPET
THE FINNISH SAUNA SOCIETY

Suomen Saunaseura Ry

Vaskiniementie 10,
00200 Helsinki
Toimisto 010 439 5600
Saunat 010 439 5601
Lämmittäjä
Seppo Pukkila 045 677 2002
www.sauna.fi

JOHTOKUNTA

Puheenjohtaja
Ben Grass
0400 601 501
ben.grass@kolumbus.fi

JOHTOKUNNAN JÄSENET

Tito Gronow
040 754 4378
tito.gronow@formin.fi

Kari Laukkarinen
044 204 8107
klaukkarinen@gmail.com

Timo Martikainen
050 2852
tmartikainen@kreabgavinanderson.com

Heini Noronen-Juhola
0400 611 563
heini.noronen-juhola@finavia.fi

Seppo Pukkila
seppo.pukkila@saunalahti.fi
045 677 2002

Timo Riskala
040 501 5172
timo.riskala@hotmail.com

Juha Salomäki
050 337 6459
juha.salomaki@vantum.fi

Gina Sundgren
050 593 2800
gina.sundgren@ymparistosuunnittelu.com

Kari Öhman
kari.ohman@elisanet.fi
0400 441 943

KUNNOSSAPITOTOIMIKUNTA

Juha Salomäki, pj, sihteeri
050 337 6459
juha.salomaki@vantum.fi

Gina Sundgren, varapj
050 593 2800
gina.sundgren@ymparistosuunnittelu.com

Juhani Katainen
09 440 231
juhani.katainen@kolumbus.fi

Esko Mäkelä
09 465 231
esko.makela@welho.com

Seppo Pukkila
045 677 2002
seppo.pukkila@saunalahti.fi

Mikko J Salminen
050 387 0007
mikko.j.salminen@kolumbus.fi

Kari Öhman
0400 441 943
kari.ohman@elisanet.fi

Tuulikki Terho
040 702 8002
tuulikki.terho@welho.com

TUTKIMUS- JA KULTTUURITOIMIKUNTA

Pekka Tommila, pj.
050 368 6645
pekka.helena.arkkitehtiatelje@elisanet.fi

Pekka Laaksonen, varapj.
040 703 6177
pekka.laaksonen@kalevalaseura.fi

Risto Elomaa
040 596 4022
risto.elomaa@kolumbus.fi

Irma-Riitta Järvinen
040 565 0020
irma-riitta.jarvinen@finlit.fi

Erkki Kuoppamäki
0400 205 291
erkki.kuoppamaki@kolumbus.fi

Tarkko Oksala
050 387 7551
tarkko.oksala@gmail.com

Lasse Viinikka

040 562 7495
Lasse.Viinikka@hus.fi

Kristian Miettinen, siht.
010 439 5600
tj@sauna.fi

KANSAINVÄLISTEN ASIOIDEN TOIMIKUNTA

Tito Gronow, pj.
040 754 4378
Tito.Gronow@formin.fi

Ben Grass
0400 601 501
ben.grass@kolumbus.fi

Risto Elomaa
040 596 4022
risto.elomaa@kolumbus.fi

Matti Kivinen
050 2774
matti.kivinen@iki.fi

Jarmo Lehtola
040 443 2082
jarmo.lehtola@kolumbus.fi

Kristian Miettinen, siht.
010 439 5600
tj@sauna.fi

Anu Pärnänen-Landtman
040 594 3956
Anu.Parnanen-Landtman@formin.fi

HISTORIOIMIKUNTA

Ben Grass, puheenjohtaja
0400 601 501
ben.grass@kolumbus.fi

Kristian Miettinen, siht.
010 439 5600
tj@sauna.fi

Pekka Laaksonen
040 703 6177
pekka.laaksonen@kalevalaseura.fi

Pekka Tommila, varapj.
050 368 6645
pekka.helena.arkkitehtiatelje@elisanet.fi

Kristiina Perttunen
040 544 1832
kperttunen@me.com

Timo Martikainen
050 2852
tmartikainen@kreabgavinanderson.com

Markku Kuisma
044 340 0345
emkuisma@mappi.helsinki.fi

Tuomo Särkikoski
040 517 5208
sarkikoski@kolumbus.fi

SÄÄNTÖTOIMIKUNTA

Timo Riskala, pj
040 501 5172
timo.riskala@hotmail.com

Matti Kivinen
050 2774
matti.kivinen@iki.fi

Matti Salimäki
040 5245 625
matti.salimaki@welho.com

Alexander Holst
040 572 7735
aholst@iki.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Kristian Miettinen
010 439 5600 tj@sauna.fi

SAUNATALON KIINTEISTÖNHOITAJA JA LÄMMITTÄJÄ

Seppo Pukkila
045 677 2002
seppo.pukkila@saunalahti.fi

SAUNA-LEHDEN PÄÄTOIMITTAJA

Leena-Kaisa Simola
0500 801 040
sauna@taskut.fi

Uudet jäsenet

HYVÄKSYTTY TAMMIKUUSSA 2012

Jenni Ahlblad, kehityspäällikkö
Jouni Ahonen, johtaja
Joni Alasaari, toimitusjohtaja
Hans Erlund, talousjohtaja
Essi Haglund, suunnittelija
Michael Hardy, CA, Partner
Janne-Veikko Heikkilä, DI
Mariikka Heikkinen, VTM
Ilkka Honkanen, eläkeläinen
Jesse Huopainen, huoltopäällikkö
Karri Isomeri, toimitusjohtaja
Sebastian Jägerhorn, OTM, KTM
Lasse Kangasmaa, Art Director
Heikki Karjalainen, DI
Anna-Leena Katila-Niemi, YM
Seppo Kilpua, terveydenhoitaja
Seppo Kimanen, professori
Jukka Kuuskoski, DI
Virpi Laaksonen, Development Manager
Juhani Lano, DI
Tero Lehtinen, KTM
Kai Lindqvist, asiantuntija
Jussi Lystimäki, toimitusjohtaja
Stefan Mahlberg, yrittäjä
Sisko Marjamaa, DI, toimitusjohtaja
Karol Mattila, lakimies
Vesa-Pekka Mattila, ylipärimies
Leena Mauno, toimitusjohtaja
Joona Merenheimo, yrittäjä

Martti Muona, johtaja
Minna Määttä, tanssinopettaja
Ville Nurmi, OTK, toimitusjohtaja
Janne Pakarinen, toimitusjohtaja
Hannu Pitkänen, apteekkari
Iiro Pöyhönen, KTM, myyntipäällikkö
Lasse Rajala, vientijohtaja, tekn.lis.
Timo Ripatti, arkkitehti
Jyrki Rosenberg, VTM, MBA, johtaja
Lauri Salakorpi, lakimies
Leena-Kaisa Simola, toimittaja, partner
Toni Stoschek, konsultti
Timo Suokas, projektipäällikkö
Olli Viitasaari, opettaja
Ilkka Villi, näyttelijä

HYVÄKSYTTY MAALISKUUSSA 2012

Markku Vuorinen, opiskelija
Markku Andelin, psykoterapeutti
Kalle Arponen, markkinointiasistentti
Sebastian Baumberger, valuuttameklari
Helena Creutz, lääkäri
Oscar Eklöf, KTM
Jarkko Girs, tekninen kouluttaja
Jarmo Halonen, toimitusjohtaja
Ilkka Hannula, DI
Raine Hermans, yksikön johtaja
Jouko Hohko, saunayrittäjä, soittaja
Tommy Ilmoni, analyytikko
Ismo Ilveskoski, lastenneurologi

Annika Juonela, toimitusjohtaja
Juha Jäntti, turvamies
Timo Kojo, muusikko
Sissi Kolbe, kehitysjohtaja
Juuso Laatikainen, DI, liikkeenj. konsultti
Pirjo Laine, johtaja
Kjell Laurén, agile coach
Mikko Leppä, asianajaja, varatuomari
Matti Manninen, myyntijohtaja
Marjo Martin, avainasiakaspäällikkö
Mark Mehtonen, DI
Taru Mäkelä, elokuvaohjaaja
Varpu Norilo, lakimies
Juho Pajari, varatuomari
Timo Pakarinen, vice president
Kari Pakarinen, insinööri
Jaakko Panelius, yrittäjä
Juhani Pelanne, merkonomi
Petteri Pietiäinen, valaistusmestari
Jari Pylvänäinen, fysioterapeutti
Matti Rekilä, työpäällikkö
Ilari Sahamies, pokerinpelaaja
Jouko Salakka, toimitusjohtaja
Satu Samooja, opiskelija
Tero Tolonen, neuvotteleva virkamies
John Niklas Tötterman, insinööri
Eeva-Monica Uusiniemi, KTM
Vesa Vahtikari, tutkija
Ville Vallinkoski, yrittäjä
Kirsti Vikki, toimitusjohtaja
Eero Öster, services sales representative

Muistetaan hyvä tavat

SAUNASSAKIN

Hyvät tavat ovat aina arvossaan. Saunaseuran saunoissa noudatetaan perinteisiä, kohteliaita, suomalaisia saunatapoja, joiden perustana on toisten saunarauhan kunnioittaminen. Saunaseuran johtokunta on hyväksynyt tusinan neuvon listan, jota noudattamalla kaikki viihtyvät Saunatalolla.

1. Saunaseuran saunat on tarkoitettu jäsenten käyttöön. Jäsen saa tuoda kerralla 1-2 vierastaan. Esitä tullessasi jäsenkorttisi kassalla ja kirjaa myös vieraasi. Sulje kännykkäsi.
2. Uuden jäsenen suosittelijan tai muun kokeneen jäsenen velvollisuus on opastaa tulokasta ensimmäisillä saunakerroilla.
3. Käytä aina laudeliinaa saunoissa ja ulkoterassilla, muissa tiloissa käytä kylpypyyhettä tai -takkia.
4. Ennen löylyyn menemistä suihkuttele pois päivän pölyt ja voimakkaat hajusteet. Älä käytä hajusteita pukuhuoneissa.
5. Löylykilpailut eivät kuulu Saunaseuraan, huomaavaisuus kylläkin.
6. Saunoissa keskustellaan vain yleisistä aiheista, joihin jokainen voi osallistua.
7. Sauna 1 (Aino) on omistettu rauhaisaan saunomiseen. Huomioi tämä hiljaisella käytöksellä.
8. Saunat ovat eri lämpöiset niiden luonteen mukaisesti. Älä muuta niiden lämpötilaa esimerkiksi pitämällä löylyluukua pitkään auki.
9. Vihtominen on sallittua saunoissa 2 (Väinö), 3 (Louhi) ja 5 (Sampo).
10. Uituasi älä unohda laudeliinaa laiturille. Se voi aiheuttaa turhaa hämminkiä.
11. Juomat ja ruoat on nautittava Saunatalon tiloissa. Palauta käytetyt astiat keittiöön.
12. Huolehdi osaltasi tilojemme siisteydestä.

SUOMEN SAUNASEURA
FINSKA BASTUSÄLLSKAPET
THE FINNISH SAUNA SOCIETY

Striden vid Virta bro

den 27. oktober 1808.

Svenskarnes motstånd.

En senare skildret.

DEL V. PL. XLIII b.

Sven Tuuva 3,5 %
-miedompi vaihtoehto, mausta tinkimättä.

SAUNA- PUUT PILKKOO

FISKARS®

www.fiskars.com

**MUSAA MAKSUTTA
MISSÄ JA MILLOIN
HALUAT**

Nokia Lumia 800 ja
Mix Radio tarjoavat satoja
maksuttomia musiikki-
kanavia, joita voit kuunnella
myös offline-tilassa.